

Jaarverslag

Geloof(t) in opbouw

2018

Inhoudsopgave

1.	HOE wij geloven in opbouw	3
2.	Ons werk in een oogopslag	4
3.	Onze resultaten – Hoe het werk gezegend is in Oost-Europa	5
	3.1. Inleiding	5
	3.2. Diaconale projecten	6
	3.3. Gemeenteopbouwprojecten	10
	3.4. Onderwijsprojecten	13
	3.5. Diaconale jongerenreizen	15
4.	Onze activiteiten – Hoe en met wie we dit werk mochten doen	16
	4.1. Stichting HOE	16
	4.2. Bestuur en raad van toezicht	17
	4.3. Vrijwilligers	18
	4.4. Kantoor	18
	4.5. Organogram	19
	4.6. Rooster van aftreden raad van toezicht en bestuur	20
	4.7. Raad van toezicht	20
	4.8. Verantwoordingsverklaring	21
	4.9. Beleid	23
	4.10. Vooruitblik	24
5.	Onze helpers - Hoe wij geholpen zijn om het werk te kunnen doen	25
	5.1. Inleiding	25
	5.2. Belanghebbenden	26
	5.3. Fondsenwerving	28
	5.4. Voorlichting en publiciteit	29
6.	Uw bijdragen - Hoe wij omgingen met uw geld (jaarrekening 2018)	30
	A. Bestuursverslag bij de jaarrekening 2018	30
	B. Jaarrekening 2018	38
	C. Controleverklaring accountant	62
	Bijlage A - Vrijwilligers en medewerkers HOE	67
	Bijlage B - Lijst met samenwerkende stichtingen/werkgroepen	68
	Bijlage C - Lijst met functies bestuur en raad van toezicht	69

1. HOE wij geloven in opbouw

Met dit jaarverslag leggen we als bestuur verantwoording af voor het werk van de stichting. Dankzij de inzet van onze betaalde staf en meer dan tachtig vrijwilligers konden we onze statutaire opdracht uitvoeren: het geven van steun aan lokale gemeenten en christelijke organisaties in Oost-Europa om deze in staat te stellen gestalte te geven aan hun Bijbelse roeping inzake gemeenteopbouw, diaconaat en christelijk onderwijs. En daarnaast het geven van voorlichting en informatie in Nederland over de situatie en de problematiek van christenen in Midden- en Oost-Europa.

Dankzij de steun van onze donateurs was het mogelijk het werk te continueren. Er was financiële steun en steun in de vorm van goederen. Maar onbetaalbaar was de tijd die vrijwilligers vrij maakten om vorm en inhoud te geven aan het werk in onze werkgebieden. We wisten en weten ons gedragen door de gebeden van velen. En we mogen zien dat de Heere zegen geeft op het gebed.

We danken Hem voor het vele goede dat Hij ons gaf. Er werden reizen gemaakt door vrijwilligers. Er is veel werk verricht door vrijwilligers en medewerkers. Jongeren maakten diaconale reizen. Gelukkig heeft alles plaatsgevonden zonder ongelukken en grote problemen. We mochten zegen ervaren in de contacten met onze Oost-Europese en Nederlandse broeders en zusters.

In de loop van het jaar werd duidelijk dat er intern een grote verandering zou komen. Onze bureaumanager Adré Lichtendonk, die al 20 jaar deze taak vervulde, maakte bekend dat hij ging vertrekken bij HOE. Per 1 januari 2019 zijn hij en Marja in dienst gekomen bij de GZB om te worden uitgezonden als zendingswerkers naar Bosnië. We hebben afscheid van elkaar genomen. Na een sollicitatieronde mochten we dankbaar, medio december, in de persoon van Allard Selles een nieuwe kantoormanager benoemen. We danken ook vanaf deze plaats Adré en heten Allard hartelijk welkom. We wensen hen beiden, met hun gezinnen, de zegen van God.

*Zegen ons, Algoede,
neem ons in Uw hoede
En verhef Uw aangezicht
Over ons en geef ons licht*

*Stort op onze bede,
In ons hart Uw vrede,
En vervul ons met de kracht
Van Uw Geest bij dag en nacht.*

*Amen, amen, amen!
Dat wij niet beschamen
Jezus Christus, onze Heer,
Amen, God Uw Naam ter eer!*

Gerrit Jan van Norel

Gerrit Jan van Norel - voorzitter

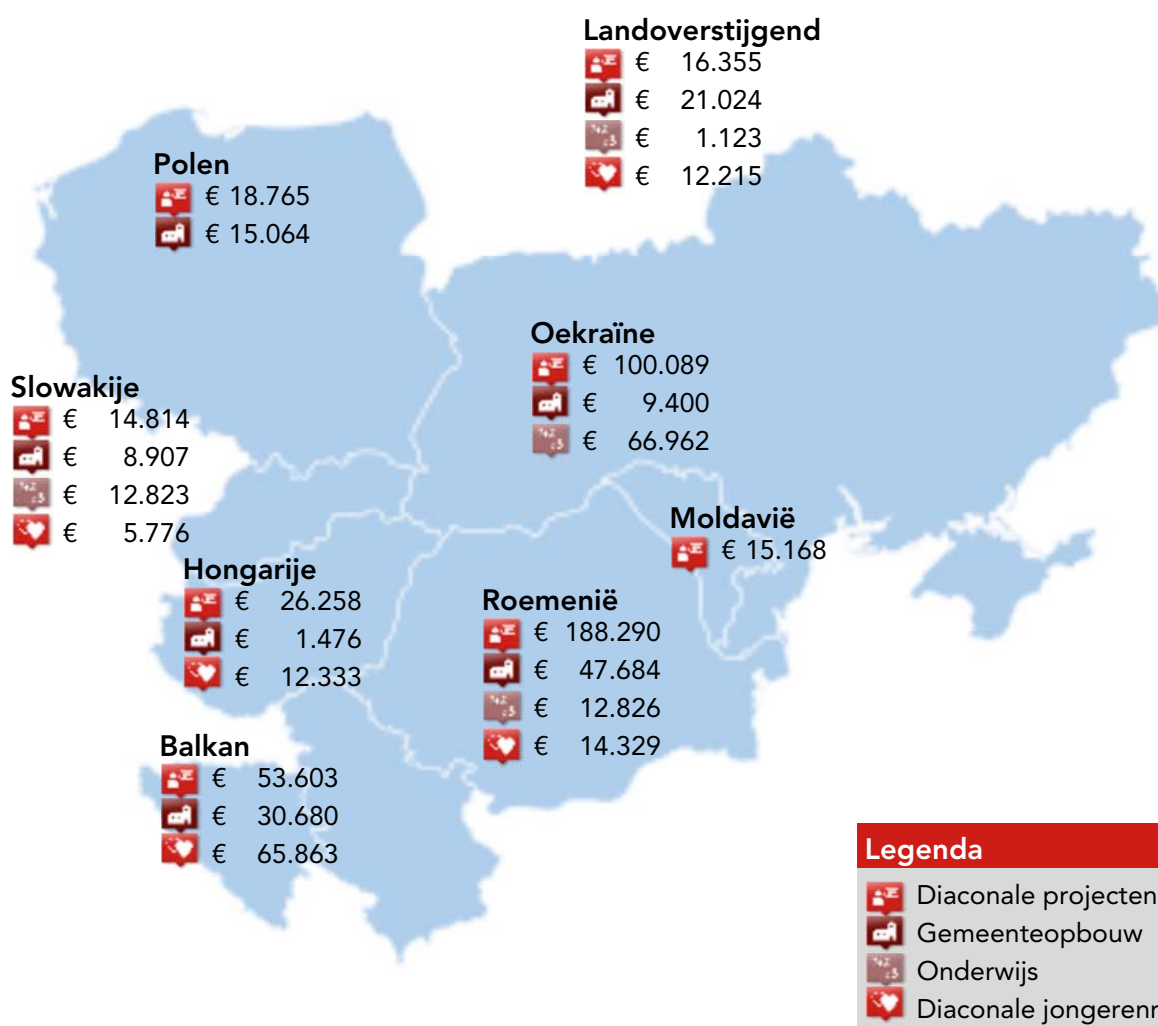
2. Ons werk in een oogopslag

De donateur		
	2018	2017
Aantal giften	19.770	20.106
Aantal donateurs	6.604	6.534
Aantal giften > € 500	261	334
Aantal donateurs > € 500	301	303
Aantal donateurs met doorlopende toezegging	1.689	1.898

De organisatie	
83	Vrijwilligers
4	Medewerkers
6	Leden van raad van toezicht
9	Bestuursleden
9	Leden van comité van aanbeveling

De kosten		
	2018	2017
Eigen fondsenwerving	13,6%	13,0%
Administratie en beheer	3,8%	3,5%
	17,4%	16,5%

De giften		
	2018	2017
Particuliere donateurs	547.838	532.094
Kerkelijke gemeenten	316.337	266.045
Fondsen	108.174	144.246
Organisaties/bedrijven	95.717	110.383
Onderwijsinstellingen	33.877	18.932
Werkgroepen	14.226	16.231
	1.116.109	1.087.931

3. Onze resultaten – Hoe het werk gezegend is in Oost-Europa

3.1. Inleiding

Projectthema's

Stichting HOE (Hulp Oost-Europa) hanteert drie thema's waaronder projecten moeten vallen (hoofdstuk 3.2, 3.3 en 3.4). De diaconale reizen voor jongeren wordt apart vermeld in het hoofdstuk 3.5.

- 3.2. Diaconale projecten zijn gericht op barmhartigheid aan mensen die hulp nodig hebben;
- 3.3. Gemeenteopbouwprojecten zijn dienstbaar aan christelijke gemeenten om hen te helpen bij de geestelijke groei.
- 3.4. Onderwijsprojecten zijn gericht op ontwikkeling en educatie van jeugd en jongeren in Oost-Europa.
- 3.5. Diaconale jongerenreizen zijn gericht op jongeren in Nederland om hen kennis te laten maken met mensen in Oost-Europa. De jongeren zetten zich op diverse manieren in om daadwerkelijk de handen uit de mouwen te steken: door middel van fondsenwervingsacties in de aanloop naar de reis en vervolgens in Oost-Europa.

In de volgende paragrafen worden niet alle projecten genoemd die op de projectlijst van HOE staan. Het gaat om voorbeelden ter illustratie.

Monitoring en evaluatie

Stichting HOE monitort en evalueert de resultaten van projecten op de volgende manier:

Gedurende het verslagjaar zijn er in totaal 28 projectreizen gemaakt naar de negen regio's met een spreiding van één tot vijf reizen per regio, afhankelijk van grootte en aantal van de projecten.

In totaal waren er zeventig personen (op twee na allemaal vrijwilligers) bij deze reizen betrokken, waarvan zeven van buiten HOE.

Het totaal aantal reisdagen was 196, met een spreiding van drie tot zestien dagen per reis. Gecorrigeerd voor het tijdsbeslag van de heen- en terugreis (28 x 2 x 0,5 dag), resteren er 168 dagen die effectief besteed konden worden aan het bezoeken van de projecten en aan de gesprekken met onze contactpersonen (evangelisten, predikanten, kerkenraden, bisschopskantoren, uitgeverijen, hulporganisaties, kindertehuizen, etc.).

In totaal werd er in alle reisverslagen (bij elkaar ruim 150 pagina's) verslag gedaan van 278 bezoeken en gesprekken.

Alle reisverslagen worden uitgewisseld tussen de negen regioteams, zodat iedereen geïnformeerd is over het verloop van elkaars projecten. Reisverslagen vormen een vast agendapunt op de vergaderingen van het regioverband en van het bestuur.

Arm gezin krijgt steun

De familie Craciuni telt zes leden. De ouders zijn genoodzaakt hun vier kinderen groot te brengen in armoedige omstandigheden. Vader is metselaar. Moeder werkt incidenteel. Ze maakt bijvoorbeeld schoon.

De kinderen zitten op school en presteren goed. De oudste zoon zit op de middelbare school. Hij is erg goed in wiskunde. Hij wil graag naar de universiteit om verder te studeren.

De dochter eronder is vijftien jaar. Zij zit bij een damesvoetbalteam. De twee jongsten gaan naar de plaatselijke basisschool. Ze hebben een spraakgebrek en gaan wekelijks met hun moeder naar de logopedist.

De moeder en de kinderen zijn betrokken bij de christelijke gemeente. Elke zaterdag gaan de kinderen naar de Bijbelclub. De kerk heeft ze een jaar lang gesteund met voedsel, kleding en brandhout. Daar zijn ze erg dankbaar voor.

Ds. Enikö Balogh

3.2. Diaconale projecten

In 2018 bereiken we via diaconale projecten de volgende aantallen mensen:

Land	Kinderen	Volwassenen	Gezinnen
Balkan	800	750	1.750
Hongarije	200	1.190	1.050
Moldavië	80	35	-
Oekraïne	775	700	200
Roemenië	1.400	1.410	100
Slowakije	90	400	100
Polen	10	50	30

Verantwoording grote projecten [> 10.000 euro]

Geef ons heden ons dagelijks brood (winterhulp)

In 2018 is er 50.000 euro gegeven aan winterhulp. Daar zijn vele honderden gezinnen mee bereikt. Verdeeld over tien regio's worden gedurende vijf maanden (november t/m maart) noodlijdende gezinnen en ouderen ondersteund met twintig á dertig euro per pakket. Om mensen te kunnen bereiken, maakt HOE gebruik van plaatselijke christelijke gemeenten en van christelijke hulpverleningsinstanties. Voorgangers en kerkenraden dienen een begroting in voor wat ze nodig hebben. Deze manier van werken stimuleert hen om als gemeente diaconaat gestalte te geven. Waar mogelijk wordt het eigenaarschap bevorderd door het bedrag om hulp te verlenen over een periode van drie jaar steeds te verlagen. De gemeente wordt gestimuleerd om na die drie jaar zelf de winterhulp op te pakken. Na de winterperiode wordt er aan HOE verantwoording afgelegd van de wijze van verdeling en besteding.

Ter illustratie een aantal voorbeelden, ontleend aan de evaluaties over 2018:

- In Servië krijgen twaalf gemeenten via de diaconie van de Hongaarse Hervormde Kerk middelen om diaconale hulp te realiseren. Doelgroepen zijn: gehandicapten, gezinnen, ouderen, kinderen en Roma.
- In Bosnië worden er via baptistengemeenten brandstof en voedselpakketten verstrekt aan ongeveer vijftig gezinnen in (de omgeving van) Sarajevo, Konjic en Vares.
- In Hongarije ontvangen ongeveer tweehonderd Romakinderen, daklozen in daklozencentrum Oltalom en tientallen arme Romagezinnen voedselpakketten, brandhout en kleding. Deze hulp wordt verspreid over de volgende gemeenten: Iszófalva, Budapest, Danuszekcsó, Miskolc en Kisvarda.
- In Moldavië wordt via baptistengemeenten hulp verleend aan 45 allerarmsten in de omgeving van Antonesti en Budai.
- In Oekraïne ontvangen ongeveer driehonderd ouderen en tweehonderd Romagezinnen voedselpakketten. De zeven Romascholen in West-Oekraïne krijgen een bijdrage in de verwarmingskosten.
- In Polen krijgt de Poolse Evangelische Kerk geld om evangelische gemeenten in heel Polen te helpen diaconale hulp te verlenen aan 75 gehandicapten, arme gezinnen, ouderen en kinderen.
- In Roemenië worden ongeveer 650 arme gezinnen geholpen met een voedselpakket. In het westen en midden wordt deze hulp verleend via 21 christelijke gemeenten. In het oosten van Roemenië wordt samengewerkt met een landelijke evangelische kerk (Biserica Evanghelica Romana = BER).

Kinderadoptie Nagydobrony

Stichting HOE ondersteunt in Oekraïne het kindertehuis 'De Barmhartige Samaritaan'. Er is een kindersponsorprogramma opgezet. De 66 meisjes en jonge vrouwen, deels met een lichamelijke en/of verstandelijke handicap, worden door 130 donateurs financieel ondersteund, zodat ze een liefdevolle verzorging krijgen. De meisjes, die veelal afkomstig zijn uit problematische thuissituaties of staatkindertehuizen, worden door individuele pastorale en orthopedagogische zorg begeleid naar volwassenheid. Zo mogelijk volgen ze onderwijs op hun niveau.

De verblijfsduur in het kindertehuis is niet gelimiteerd. Kinderen met een handicap hebben op dit moment nauwelijks mogelijkheden om het reguliere onderwijs te volgen en fysiek of verstandelijk hebben ze niet de mogelijkheden om het kindertehuis te verlaten. Daarom is er enkele jaren geleden een nieuw huis gebouwd op het terrein van het kindertehuis. Daar worden de meisjes met een handicap gekoppeld aan een gezond kind. Samen hebben ze een kamer en worden ze begeleid in zelfstandig wonen. Er is geestelijke nazorg. De jonge vrouwen worden ingezet bij de boerderij en het landbouwwerk van het kindertehuis. Er wonen nu ongeveer vijftien jonge vrouwen in het nieuwe huis.

In 2018 zijn er tien nieuwe kinderen in het kindertehuis aangenomen. Er is begonnen met de aanleg van een Kneipp-circuit. Dit circuit met baden is bedoeld om de gezondheid van de kinderen te bevorderen. Er is ook een trampoline bij het kindertehuis geplaatst.

Blijvende uitdaging is om het tehuis financieel zelfstandig te krijgen. De boerderij en de landbouwwerkzaamheden zorgen voor werkgelegenheid voor dorpsbewoners. Daardoor worden ook inkomsten gegenereerd voor het kindertehuis. De economische omstandigheden in Oekraïne laten te wensen over. Ook al wordt er weinig gemeld over de oorlog in het oosten van Oekraïne, die is er nog wel degelijk. Mensen wijken uit naar het buitenland, omdat de salarissen daar veel hoger liggen. Personeelsleden van het kindertehuis vertrekken ook naar het buitenland. Door het gebrek aan personeel kunnen geplande projecten niet worden afgerond. De vooruitzichten van de economische ontwikkelingen in het land zijn zorgwekkend. De huidige directeur is in 2018 met pensioen gegaan. Zijn werk is overgenomen door zijn oudste zoon.

Noodhulp BER

Noodhulp BER is een speciaal project bestemd voor die gevallen binnen de contacten die er zijn met de BER (Roemeense Evangelische Kerk) waarmee in de begroting geen rekening is gehouden. In noodgeval- len geven we hulp op maat: uithuiszetting, overlijden, autoreparaties van evangelisten, renovaties van huizen en kerken, operaties e.d. In 2018 is er steun gegeven aan de aankoop van een huis voor een arm Romagezin. Mama Ina, die hulp verleent onder dak- en thuislozen in Bucharest, kreeg een bijdrage voor haar werk.

Hulp Gezinnen BER

Momenteel worden dertig gezinnen gesponsord. Het gaat om zestig volwassenen en 150 kinderen. We ondersteunen steeds meer arme Romagezinnen. De gezinnen van de evangelisten van de BER krijgen meer ondersteuning omdat hun reguliere inkomen te wensen overlaat. De maandelijkse bijdrage voor de gezinnen in het sponsorprogramma varieert van 25 tot 50 euro.

Stichting HOE ondersteunt zestien evangelisten. De gezinnen worden voor een deel gesponsord via het adoptieprogramma. De kosten stijgen omdat hun opgroeiende kinderen naar het voortgezet onderwijs moeten. De evangelisten krijgen een bijdrage om hun kinderen naar school te kunnen sturen. Ze ontvangen een vergoeding voor het jaarlijkse onderhoud van auto's. Een auto is van groot belang, omdat evan- gelisten vaak meerdere gemeenten onder hun hoede hebben en deze vaak ver uit elkaar liggen.

Verantwoording kleine projecten [< 10.000 euro]

Noodhulp

Onder dit programma vallen alle projecten die gericht zijn op acute hulp, de zogenaamde noodhulp. Het gaat hierbij om diaconale nood.

- In Bosnië ontvangt de vrouw van een voorganger een financiële bijdrage voor een knie-operatie.
- In Hongarije wordt direct hulp gegeven in enkele schrijnende gevallen.

Barmhartigheid

Onder dit programma vallen alle projecten waarbij hulp aan de allerarmsten centraal staat. Mensen die het zonder onze steun niet zouden redden. We geven gehoor aan de Bijbelse opdracht om naar onze naaste om te zien en delen uit, daar waar onze hulp zo hard nodig is. We delen, uit liefde voor God en de naaste en omdat wij zoveel hebben gekregen.

- In Roemenië zijn noodlijdende Romagezinnen ondersteund op voordracht van evangelisten en diakenen van de BER.
- Mama Ina heeft al lang de pensioengerechtigde leeftijd, maar ze blijft zich inzetten voor haar naasten in de Roemeense hoofdstad Bucharest. Ze verleent, samen met een team van vrijwilligers, diaconale hulp aan dak- en thuislozen. Ze krijgen warme maaltijden en kleding.
- HOE steunt in Rosiori en Oradea (Roemenië) thuiszorgorganisaties financieel om het werk onder oude- ren mogelijk te maken.

Hoop voor kwetsbaren

Onder dit programma vallen projecten, waarbij hulp wordt verleend aan kwetsbare groepen met zicht op verbetering van hun situatie. De hulp biedt hoop voor de toekomst, hoop om de situatie te kunnen ver- beteren. Groepen die we hier voor ogen hebben, zijn bijvoorbeeld kinderen in kindertehuizen, maar ook daklozen, verslaafden en mensen met een handicap. Ook Roma zijn een groep mensen die hieronder val- len en waar we oog voor hebben.

- Aangezien er steeds meer Romagezinnen in Hongarije zijn, is het noodzakelijk zelfredzaamheid te stimuleren. Daarom verstrekt HOE een bijdrage voor de aankoop van zaadpakketten.
- Via de hervormde gemeente Oud-Beijerland ondersteunt HOE in Servië een project voor ondersteuning van arme Romakinderen. Ze krijgen huiswerkbegeleiding en medische zorg.
- Daklozencentrum Oltalom in Budapest ontvangt een bijdrage die wordt besteed aan onder andere de aankoop van kleding en zeep.
- Drie baptistengemeenten in Moldavië krijgen een bijdrage om diaconale activiteiten te ontwikkelen.
- Evangelist Florin regelt in Insuratei (Roemenië) dagelijks opvang van ongeveer vijftien Romakinderen en geeft ze huiswerkbegeleiding, Bijbelonderwijs en een warme maaltijd.
- In Két, Drahnov en Rosznava in Slowakije is er diaconale hulp verleend aan arme mensen.
- In het daklozencentrum in Bratislava (Slowakije) maakt HOE het mogelijk dat er medische opvang is van 35 terminale mensen in de hospice.

Wat ging anders?

- In Peris (Roemenië) wil HOE bijdragen aan een huiswerkklas voor Romakinderen. Er wordt geen besteding gedaan, omdat de toekomst van het werk onzeker is. De Nederlandse kinderwerker besluit terug te keren naar Nederland, waardoor de continuïteit van dit project niet kan worden gewaarborgd.
- HOE wil bijdragen aan een kinderprogramma voor Roma die leven op de vuilnisbelt in Cluj (Roemenië). Helaas lopen de inkomsten achter. Daardoor kan helaas niet de volledige bijdrage gegeven worden.
- In Onesti (Roemenië) draagt HOE bij aan de lunch voor gehandicapte jongeren die een dagopvangcentrum bezoeken. De inkomsten bij HOE waren minder, maar door problemen met de plaatselijke overheid van Onesti konden er een periode geen maaltijden verstrekt worden. Daardoor was de kleinere bijdrage van HOE toch toereikend.

Isus te voli

Van onder de roltrap van het grote warenhuis schiet het straatjochie ineens tevoorschijn. Blijkbaar zoekt hij hier in de hal bescherming tegen de kou. De groezelige handjes zijn al uitgestrekt in een vragend gebaar. Ineens zegt hij: "Balloon, balloon." Ik kijk hem niet-begrijpend aan. Wat bedoelt dit Romajongetje? Hij wil toch geld, hij is een bedelaartje zoals zovelen in Servië. "Balloon, balloon," zegt hij duidelijk en met nadruk. Opeens begrijp ik het. Gisteren heb ik op het plein midden in de stad, voor het Rode Kruis een kort verhaal aan straatkinderen verteld. De plaatselijke Romaevangelist had eerst suikerspinnen uitgedeeld. En ook gezond eten. Een grote groep kinderen met een kastanjebruine huidskleur en smerige vegen over het gezicht had zich verzameld. Ik blies een ballon op en vroeg de evangelist er in het Servisch op te schrijven 'pijn, eenzaamheid, angst'. Als ik de ballon opblies werden die woorden groter. Als ik de lucht liet ontsnappen werden de woorden kleiner. Het is goed om aan betrouwbare mensen te vertellen hoeveel pijn, eenzaamheid en angst je hebt. Maar je mag het ook aan God vertellen. En als je dat doet, gaat de druk eraf, wordt het kleiner.

Blijkbaar was het roltrapjongetje daarbij geweest. Ik kijk hem nog eens goed aan. O ja, iemand heeft gisteren verteld dat dit kind uit een heel groot gezin komt dat lange tijd op de begraafplaats heeft gewoond, onder de beschutting van een grafmonument. Nu mogen ze gebruikmaken van een soort paardenstal. En kijk hem nu. Stralend zegt hij het weer: "Balloon, balloon." Ik neem hem mee naar boven naar de supermarkt. We gaan samen brood kopen. En drinken. En een chocoladereep. Een beetje ondeugend wijst hij de duurste, dikste reep aan. Oké, maar eh... "delen met je broertjes en zusjes." Hij knikt alsof hij het begrijpt. Als ik het eten in zijn handen leg, zeg ik: "Isus te voli", 'Jezus houdt van je'. Hij kijkt me ernstig aan.

Telkens als ik hem die week ontmoet op straat herhaalt zich het bezoek aan de supermarkt. En elke keer overhandig ik het voedsel met de woorden: "Isus te voli."

*Tineke het Lam,
Vrijwilliger regioteam Servië*

3.3. Gemeenteopbouwprojecten

In 2018 bereiken we via gemeenteopbouwprojecten de volgende aantallen mensen:

Land	Kinderen	Volwassenen	Gezinnen
Balkan	570	240	-
Hongarije	500	10	-
Oekraïne	200	200	-
Roemenië	820	710	100
Slowakije	210	630	180
Polen	500	410	1.010
Land overstijgend	7.970	2.880	-

Verantwoording grote projecten [> 10.000 euro]

Kerkbouw zuiden van Roemenië

De BER heeft een aantal evangelisten die in kleine gemeenten werkzaam zijn. Er wordt veel werk verricht onder Roma. De BER is vooral gericht op gemeenteplanting en diaconaat.

In het dorp Hinova wonen drieduizend mensen. Stichting HOE ondersteunt het werk van de Roemeense evangelist Aurel Bazavan, die leiding geeft aan de gemeente van Hinova. Daarnaast zijn nog twee evangelisten actief. De gemeente bestaat uit dertig trouwe gemeenteleden die elke zondag in de kerkdienst

komen. Daarnaast komen twintig belangstellenden geregeld in de kerk. Op de kinderclub komen twintig kinderen. De gemeente bestaat voor de helft uit Roma (zigeuners). De gemeenteleden zijn arm. Ongeveer vier van hen hebben een vaste baan. De rest leeft van seizoensarbeid. In Hinova is in 2018 een eigen kerkgebouw gerealiseerd. Door een aantal sponsors is het bedrag bij elkaar gehaald.

Zomerkampen

“Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst”. Dat geldt zeker voor de zomer- en evangelisatiekampen in Oost-Europa. Dat is de reden dat we de aandacht voor jeugd en jongeren tot een speerpunt hebben gemaakt in ons beleid. Voor 2018 hebben we 20.000 euro beschikbaar gesteld voor de organisatie van en deelname aan zomerkampen. Verdeeld over zeven regio's worden er tientallen kampweken georganiseerd door de plaatselijke gemeenten, door evangelisten of door kerkelijke organisaties. Dankzij dit project kunnen ook kinderen uit arme gezinnen en kinderen uit de Romagemeenschap er een weekje tussen uit.

- Op diverse plekken in Hongarije wordt een bijdrage gegeven om 450 tot vijfhonderd kinderen de mogelijkheid te geven een zomerkamp te bezoeken.
- Het Roma Centrum in Csonkapapi (Oekraïne) organiseert jaarlijks zes kampweken voor in totaal tweehonderd Romakinderen.
- In Polen organiseert Voice of the Gospel zomerkampen voor tientallen kinderen uit arme gezinnen. Er worden vakantiebijbelweken georganiseerd door de Poolse evangelische kerk.
- Via voorgangers en christelijke organisaties worden kampweken in heel Roemenië ondersteund. Het gaat onder andere om de plaatsen Albesti, Alma, Band en Suveica.
- In Slowakije worden er kampweken ondersteund in onder andere het kerkelijk conferentiecentrum in Borda.

Verantwoording kleine projecten [< 10.000 euro]

Geloofsopbouw - volwassenen

Bij dit programma staat de volwassene centraal. Of het nu gaat om een gevangene die bezoek krijgt en daarbij het evangelie hoort of om evangelisatiewerk onder Roma. De verspreiding van het evangelie en de opbouw van het geloof staan centraal bij de projecten die onder dit programma vallen. Onderstaande voorbeelden vormen een illustratie van dit essentiële onderdeel van ons werk.

- Het Bijbelinstituut van de baptisten in Bosnië, gevestigd in Sarajevo, ontving tweeduizend euro als bijdrage in de kosten om trainingen te organiseren voor enkele tientallen gemeenteleden op het gebied van diaconaat en jeugdwerk.
- In Oekraïne geeft HOE een bijdrage voor de organisatie van evangelisatiebijeenkomsten. Er zijn drie evangelisten bij betrokken.
- In Slowakije heeft het missiewerk ondersteuning gekregen voor het bekostigen van toerustingscursussen en -bijeenkomsten. Ook is er geld beschikbaar gesteld voor anti-alcoholcampagnes en gevangenis-evangelisatiewerk.
- Evangelisten van de BER bezoeken trouw gevangenen. Zij hebben toestemming gekregen om tweemaal per jaar (met Pasen en met Kerst) iets te geven aan gedetineerden die de evangelisatiediensten bezoeken. De gevangenen krijgen iets extra's om te eten, een eenvoudig christelijk boekje of iets aardigs voor hun familie thuis.
- HOE draagt bij aan de organisatie van Emmaüstrainingen in Slowakije en Roemenië.

Geloofsopbouw – kinderen en jongeren

Bij dit programma gaat het om projecten, waarbij de opbouw van het geloof van kinderen en jongeren

centraal staat. Dat kan door het verschaffen van literatuur, tijdschriften of Bijbels. Het kan ook vorm krijgen door middel van evangelisatie onder jongeren, kinderwerk of vakantieweken waarbij het evangelie gedeeld wordt.

- Het kinderwerk in Servië via de organisatie Child Evangelism Fellowship krijgt ondersteuning. Ook zijn er Bijbels en kinderbijbels bekostigd.
- Via de uitgeverij Paraklétos in Hongarije dragen we bij aan de verspreiding van het christelijk kinderblad Örómhír. We bekostigen vijfhonderd abonnementen.
- We geven ondersteuning aan een catecheseproject: studenten theologie in Roemenië maken catecheselessen onder leiding van een docent aan de theologische faculteit in Cluj. Deze lessen worden in een leesgroep besproken en vormgegeven op internet. Dit project wordt samen met de GZB en de HGJB opgezet.

Gemeenteopbouw

Bij dit programma gaat het om de gemeente als geheel die opgebouwd wordt. Hierbij is de gezamenlijke geloofsbasis het uitgangspunt, waarbij sprake is van bewogenheid, aandacht en respect voor elkaar. Bovendien tweerichtingsverkeer en gelijkwaardigheid in die vormen van gemeenteopbouw die gebeuren in samenwerking met Nederland.

- HOE draagt bij aan een conferentie die worden georganiseerd in het kerkelijk centrum in Feketic (Servië). Deze conferenties zijn bedoeld voor doelgroepen als gehandicapten, kerkenraden, vrouwen en jongeren. Ze zijn gericht op vorming en toerusting, ontmoeting en geloofsopbouw.
- We krijgen van de Gereformeerde Bijbelstichting Bijbels geschonken. Deze worden in het Hongaarse gebied via voorgangers gedistribueerd.
- HOE financiert mede de uitgave van een Pools kerkblad.
- Evangelisten in Bosnië en Servië krijgen een bijdrage om hun werkzaamheden onder gemeenteleden mogelijk te maken.
- Een predikant in Servië ontvangt een tegemoetkoming in zijn benzinekosten om bezoekwerk aan wijdverspreide gemeenten in Zuid-Servië mogelijk te maken.
- In Pohronsky Ruskov is bijgedragen aan de bouw van een kerk. De kerk is bijna klaar.
- Vrijwilligers van HOE geven diaconale cursussen in Roemenië voor kerkenraden.

Wat ging anders?

- Er is een bedrag gereserveerd voor kadervorming van Roma in Oekraïne. Er is geen aanvraag gedaan vanuit Oekraïne. De kadervorming heeft plaatsvonden, zonder dat onze steun nodig was.

Onderwijs in Slowakije

In Slowakije is de situatie waarin jonge mensen leven nogal verschillend van Nederland. De vanzelfsprekendheid waarmee wij er in Nederland van uitgaan dat er overal christelijk onderwijs is, ontbreekt daar.

Wie zijn kinderen in een christelijke sfeer wil opvoeden is aangewezen op zijn ouderlijke plicht en op het godsdienstig onderwijs in de christelijke gemeente. Maar ook dat kan belemmerd worden wanneer zoon of dochter gaat studeren in een stad. In slechts twee plaatsen, Levice en Rimavska Sobota, is een gereformeerd gymnasium.

Op vijf plekken, verspreid over het hele land, is een christelijke lagere school. Vooral deze laatste scholen beschouwen de Slowaakse hervormden als een grote zegening. Het is trouwens erg lastig om jaarlijks de exploitatie van de scholen rond te krijgen. Stichting HOE ondersteunt daarom de scholen.

*Henk Selles en Albert Heldoorn,
Regioteam Slowakije*

3.4. Onderwijsprojecten

In 2018 bereiken we via onderwijsprojecten de volgende aantallen mensen:

Land	Kinderen	Volwassenen	Gezinnen
Oekraïne	500	-	-
Alle landen	530	30	-

Verantwoording grote projecten [> 10.000 euro]

Romaonderwijs Oekraïne

In 2018 begint het schooljaar op zeven Romascholen die HOE in het zuidwesten van Oekraïne (Karpatengebied) ondersteunt. Romakinderen zitten vaak in een isolement waar ze moeilijk uit kunnen komen zonder externe hulp. Om hen toekomstperspectief te kunnen bieden, is onderwijs mogelijk de belangrijkste factor.

De scholen die in 2018 ondersteuning krijgen, zijn: Nagydobrony, Nagydobrony Noordkamp, Nagydobrony Zuidkamp, Kisdobrony, Telek, Bótrágy en Szernye.

De ondersteunde scholen kunnen worden opgedeeld in drie categorieën:

1. Preschools voor de leeftijdsgroep van vijf tot zeven jaar. Hier worden de kinderen uit het lokale Romakamp zodanige vaardigheden bijgebracht, dat zij een goede kans hebben op de reguliere basisschool mee te kunnen komen. Deze basisvaardigheden zijn vooral op het gebied van hygiëne, sociale vaardigheden en omgangsregels, fijne motoriek en de eerste schrijf- en leesvaardigheden. Verder krijgen ze een ontbijt en lunch (die ze thuis niet krijgen) en maken ze kennis met het evangelie.
2. Vervolgklassen en huiswerkbegeleiding voor de groepen 3 en 4. In Szernye is de afstand van het kamp tot de basisschool zodanig, dat veel jongere kinderen na de preschool zouden afhaken. Daarom zijn hier vervolgklassen. Op de meeste scholen is er in de middag huiswerkbegeleiding voor de kinderen

die op de basisschool zitten. Hun ouders zijn analfabeet en kunnen hen niet helpen bij het huiswerk.

3. In Nagydobrony steunt HOE een speciale school. Daar zijn hogere klassen met Romakinderen, die toch niet op de basisschool mee kunnen door discriminatie of doordat ze de leerkracht gewoon niet begrijpen. Ook zijn er een paar klassen met kinderen die speciale begeleiding nodig hebben.

Het gemiddelde aantal leerlingen over 2018 was vierhonderd. Dit is min of meer in samenhang met het jaarplan.

Er is in 2018 in de contacten met de scholen opnieuw op aangedrongen dat we de scholen niet vanuit Nederland willen besturen. De eindverantwoordelijkheid moet lokaal verankerd zijn. De plaatselijke Hongaars hervormde gemeente is hiervoor de meest aangewezen instantie. Daarom zijn er voortdurend gesprekken met de bisschop om de kerk meer bij de scholen te betrekken.

Hoe maken Romascholen het verschil?

Door het onderwijs op de scholen krijgen de kinderen elementair onderwijs. De kinderen ontvangen een ontbijt en veelal een warme maaltijd rond het middaguur. De boodschap van het evangelie wordt doorgegeven. Ze leren het belang van hygiëne en sociaal gedrag. Ook hun fijne motoriek wordt ontwikkeld. Op deze manier kunnen veel kinderen doorstromen naar het reguliere staatsonderwijs. Door het onderwijs aan de kinderen kunnen ook moeders/ouders worden bereikt en is er een positieve beïnvloeding op de Romagemeenschappen. De Romascholen vervullen een brugfunctie naar het staatsonderwijs.

Er is een goede samenwerking in elke plaats tussen de Romakerk en de school. Kinderen worden bijvoorbeeld met Pasen en Kerst ingeschakeld voor liederen, opzegversjes e.d. De start van het schooljaar wordt ook in de kerk gevierd.

Verantwoording kleine projecten [< 10.000 euro]

Toegang tot onderwijs

Bij dit programma gaat het om onderwijs in de breedste zin van het woord. Stichting HOE vindt het van belang steun te geven aan onderwijs om ervoor te zorgen dat kinderen naar school kunnen. Zoals eerder vermeld ondersteunt HOE Romascholen in Oekraïne. We dragen bij aan christelijke scholen in Slowakije. We ondersteunen ook projecten in Oost-Europa waarbij kinderen een lunch krijgen wanneer ze op school zijn. En projecten waarbij kinderen na schooltijd extra ondersteuning krijgen in een huiswerkklas. Goed onderwijs bereidt kinderen voor op de toekomst en geeft hen daarmee nieuwe kansen.

- In Roemenië krijgt de lagere school in Tirgu Mures een bijdrage. Dat geldt ook voor een kleuterschool in Cluj.
- In Slowakije krijgen de lagere scholen in Dolny Stal, Ket', Martovce, Vojany en Roznava een bijdrage.
- HOE draagt in Tirgu Mures in Roemenië bij aan de huisvesting van arme pabostudenten die ingezet worden om in een achterstandswijk Romakinderen te begeleiden.
- In Servië krijgen kinderen van Romascholen schoolspullen. Het in bezit hebben van schoolspullen is een voorwaarde om toegelaten te worden op school.

Kwaliteitsverbetering onderwijs

Bij dit programma draait het om de docenten (in spe) toe te rusten goed onderwijs te kunnen (gaan) geven.

- Een HBO-student uit Roemenië volgt drie maanden onderwijs in Nederland.

3.5. Diaconale jongerenreizen

Onder het label Hoeliday organiseert de jongerencommissie van HOE reizen voor jongeren naar Oost-Europa. Het doel van de reizen is dat jongeren in aanraking komen met andere culturen, dat ze een beeld bij armoede krijgen en ongelijkheid in de verdeling van rijkdom ervaren, maar vooral ook dat ze christenen in een ander deel van Europa ontmoeten. Om in die ontmoeting samen te mogen dienen in het Koninkrijk van God. Bijna zonder uitzondering maken dergelijke reizen grote indruk op de jongeren.

Reizen

De jongerencommissie heeft in 2018 acht reizen georganiseerd met in totaal 167 deelnemers. Daarmee is de doelstelling ruimschoots behaald. We kijken terug op een goed jaar, waarbij er meer deelnemers waren dan afgelopen jaren. Punt van zorg blijft wel dat we niet tot nauwelijks in staat zijn om deelnemers te werven buiten bestaande jeugdgroepen om.

Diaconale jongerenreis

In onze communicatie naar groepen steken we meer in op het doel van een diaconale jongerenreis en wat groepen kunnen verwachten. We hebben het idee dat groepen daardoor beter voorbereid worden. Daarnaast gebruiken we ook niet meer het woord 'werkvakantie', maar het woord 'diaconale jongerenreis', omdat dit meer de lading van onze reizen dekt.

Overige activiteiten

Afgelopen jaar zijn er door de Jongerencommissie regelmatig presentaties gegeven voor groepen die interesse hebben om op diaconale jongerenreis te gaan. Gemeenten waarderen onze inzet en we zien dat groepen door een goede presentatie er uiteindelijk vaak voor kiezen om met Hoeliday mee te gaan.

4. Onze activiteiten – Hoe en met wie we dit werk mochten doen

4.1. Stichting HOE

Doelstelling

Doel van de stichting is een bijdrage te leveren aan het werk van kerken (in hun plaatselijke gemeenten) en verwante christelijke organisaties in Oost-Europa, teneinde deze in staat te stellen gestalte te geven aan hun Bijbelse roeping inzake gemeentebouw en missionaire, diaconale en onderwijskundige toerusting. De stichting doet dit in gedeelde verantwoordelijkheid met genoemde partners.

Missie

Als diaconale organisatie wil HOE delen in de verantwoordelijkheden van kerken (in hun gemeenten) en verwante organisaties en richt zich hierbij op vorming en toerusting, diaconaat, evangelisatie en onderwijs. De stichting werkt samen met contactpersonen in Oost-Europa en kiest primair voor het grondvlak van de kerk.

Kerkelijke structuren en hiërarchie worden gerespecteerd en waar mogelijk benut, maar nooit gezien als doel. Het faciliteren van gemeentecontacten of werkzaamheden van instituten, als indirecte manier van werken, is van belang bij het realiseren van de doelstelling.

Identiteit

De stichting belijdt en aanvaardt Gods Woord als enige grondslag voor leer en leven, opgevat in de zin van de Drie Formulieren van Enigheid.

Huisvesting

Het kantoor van de stichting is gevestigd aan de Wattstraat 2, 3771 AG in Barneveld.

Kamer van Koophandel

Stichting Hulp Oost-Europa staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 41179675.

Gedragcode

De stichting heeft een gedragscode publiciteit en fondsenwerving. In deze gedragscode staat dat fondsenwerving altijd, direct of indirect, het doel heeft het werk van de stichting te bevorderen. We zullen te allen tijde onze verantwoordelijkheid nemen ten opzichte van onze donateurs en andere betrokkenen. Degenen die betrokken zijn bij fondsenwerving tonen respect voor elkaar, en voor degenen voor wie fondsen geworven worden.

Bij fondsenwerving zullen we de wet en andere van toepassing zijnde regelgeving hanteren. Donateurs, personeel en vrijwilligers van de stichting zullen zich op de hoogte kunnen stellen van het voorgenomen en gevoerde beleid inzake fondsenwerving. De volledige gedragscode is te vinden op de website www.stichtinghoe.nl.

Klachtenprocedure

Er is een klachtenprocedure sinds 2004. De procedure staat op de website. In 2018 is geen beroep op deze procedure gedaan.

4.2. Bestuur en raad van toezicht

De stichting heeft een bestuur (negen leden) en een raad van toezicht (vijf leden). De raad van toezicht doet verslag in hoofdstuk 4.7. De benoemingen en herbenoemingen worden in de gezamenlijke vergaderingen bekrachtigd. Herbenoemingen zijn d.m.v. een rooster geregeld. Bij de samenstelling van de raad van toezicht is rekening gehouden met een zo breed mogelijke deskundigheid van de leden, in het bijzonder op bestuurlijk vlak.

Mutaties

In 2018 is er de volgende mutatie: Aspirant-bestuurslid ds. Ben van Werven besluit geen zitting te nemen in het bestuur, maar als vrijwilliger betrokken te blijven bij de commissie gemeenteopbouw.

Hoofd- en nevenfuncties leden bestuur en raad van toezicht

Zie bijlage C.

Bezoldigings- en vergoedingenbeleid bestuur en raad van toezicht

Bestuurders en toezichthouders zijn niet bezoldigd en krijgen geen onkostenvergoeding. Reiskosten worden desgevraagd vergoed tegen 28 cent per kilometer; de toezichthouders declareren geen reiskosten. Sommige bestuursleden declareren minder of geen reiskosten.

Bestuurscommissies

De bestuurscommissies nemen elk een specifiek deel van de beleidsuitvoering voor hun rekening (voor beschrijving zie organogram op pagina 19). De commissies hebben binnen de financiële en inhoudelijke beleidskaders een uitvoerend mandaat van het bestuur. Ze koppelen de voortgang van het werk met werkverslagen terug aan het bestuur. De actuele samenstelling (per 1 januari 2019) van de commissies is in bijlage A opgenomen.

Vergaderfrequentie 2018

	Aantal vergaderingen
Bestuur	10
Beleidscommissie	10
Raad van toezicht	2
Bestuur en raad van toezicht samen	2
Regioverband	6
Onderwijscommissie	3
Commissie Gemeenteopbouw	5
Jongerencommissie	9
Commissie Fondsenwerving en Publiciteit	8

Afstemmen en samenwerken

- GZB - Sinds 2017 is er een samenwerkingstraject met de GZB (Gereformeerde Zendingsbond) en de Slowaaks Hervormde kerk. Het gaat om een project dat zich in Slowakije afspeelt en gericht is op activiteiten rond Roma.
- Prisma - Deze organisatie verenigt een twintigtal christelijke organisaties die wereldwijd actief zijn in ontwikkelingssamenwerking en diaconaat.
- CPOE - Stichting HOE participeert in het Christelijk Platform Oost-Europa (CPOE), onderdeel van Prisma.
- GB – Met de Gereformeerde Bond (GB) is regelmatig overleg. Eens in de twee jaar wordt er gezamenlijk een conferentie belegd, afwisselend in Nederland en Hongarije. In juni 2018 heeft de conferentie in

Matráháza (Hongarije) plaats.

- Met stichting Ondersteuning Gereformeerd Onderwijs (OGO) wordt samengewerkt rond een project in Roemenië.
- Fundament - Met stichting Fundament is er afstemming over de werkwijze en de contacten van beide stichtingen in het Hongaarstalige werkgebied. Projectuitwisseling heeft vooral betrekking op toerusting.
- HGJB - Met de HGJB (Hervormd Gereformeerde Jeugdbond) is er samenwerking bij het opzetten van een catechese project in Oost-Europa. Daarnaast is er jaarlijks een overleg.

Relatie accountant

Van Ree Accountants is, v.w.b. de controleopdracht, benoemd door de raad van toezicht. De accountant is in het verslagjaar niet ingeschakeld voor advieswerk. Relevante controlebevindingen en daarop gebaseerde adviezen, alsmede van belang zijnde actuele voor onze stichting relevante ontwikkelingen worden neergelegd in een accountantsverslag en besproken met de penningmeester en bureaumanager.

Het accountantsverslag wordt zowel door het bestuur als de raad van toezicht in respectievelijke vergaderingen besproken, alsmede in de gemeenschappelijke vergadering van het bestuur en de raad van toezicht. Ook de follow-up wordt, voor zover daar aanleiding toe is, door bestuur en raad van toezicht gevolgd.

4.3. Vrijwilligers

Het werk van HOE kan niet verricht worden zonder vrijwilligers (in 2018 zijn dat er 83). Ze zetten zich (vaak al jarenlang) in om met grote betrokkenheid het voorbereidend werk in Nederland en het werk van HOE in Oost-Europa mogelijk te maken. De vrijwilligers doen dit werk in hun vrije tijd, zonder dat ze er een vergoeding voor krijgen. Gemaakte (reis)kosten worden desgevraagd vergoed op declaratiebasis. Overigens maakt een groot deel hier geen gebruik van.

Er is een vrijwilligersverzekering afgesloten die risico's afdekt. Betrokkenheid, tijd, capaciteit en beroeps-kennis van vrijwilligers zijn belangrijk voor de continuïteit van de organisatie en het behalen van de doelstelling. Om het vrijwilligerswerk in goede banen te leiden, is een bestuurslid als vrijwilligerscoördinator aangesteld.

4.4. Kantoor

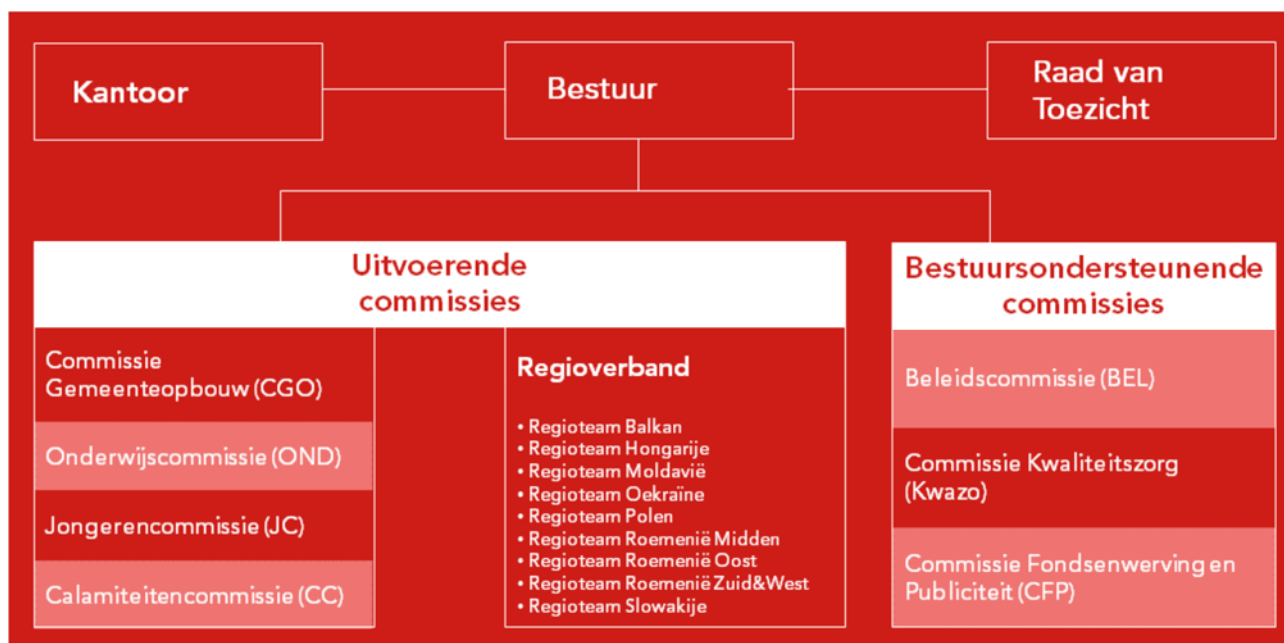
Medewerkers in dienst

In 2018 zijn vier medewerkers (3,46 fte) in dienst van de stichting.

- Drs. Adré Lichtendonk, bureaumanager (1 fte).
- Dhr. Herbert van Daalen, communicatiemedewerker (1 fte).
- Mw. Marja Meijwaard, financieel administratief medewerker (0,66 fte).
- Mw. Neelke de Fijter, jongerenwerk en fondsenwerving (0,8 fte).

Dankbaar constateren we dat er geen langdurig verzuim was door ziekte of andere oorzaken.

4.5. Organogram

Aan de raad van toezicht is het toezicht opgedragen op het bestuursbeleid en op de algemene gang van zaken binnen de stichting en de daarmee verbonden organisatie.

Het bestuur bestuurt de stichting en is eindverantwoordelijk voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van haar programma's en activiteiten. De beleidscommissie werkt, gedelegeerd door het bestuur, gevraagd en ongevraagd beleidsvragen uit en biedt die ter bespreking en besluitvorming door middel van notities aan het bestuur aan. Voorts bereidt de beleidscommissie onder meer de agenda van de bestuursvergaderingen voor.

De aansturing van het kantoor is, namens het bestuur, op hoofdlijnen gedelegeerd aan de beleidscommissie. De bureaumanager geeft leiding aan de bezoldigde medewerkers en de kantoorvrijwilligers. In opdracht van de beleidscommissie heeft de werkgroep jaarverslag als taak om processen rond het totstandkomen van het jaarverslag te evalueren en naar aanleiding van de uitkomst plannen te maken voor het volgende verslag. Punten op het gebied van verbetering van de kwaliteit van allerlei (werk)processen en zo mogelijk vereenvoudiging van procedures worden voorbereid en geëvalueerd door de commissie kwaliteitszorg. De bevindingen en adviezen worden via de beleidscommissie gecommuniceerd naar het bestuur.

De commissies die landoverstijgend werken (het regioverband, de commissie gemeenteopbouw, de onderwijscommissie, de jongerencommissie, de commissie fondsenwerving en publiciteit en de calamiteitencommissie), ondersteunen de regioteams en het bestuur op de specifieke thema's waarvoor zij zijn ingesteld en waarop zij deskundig zijn. Ze richten zich ook met beleidsuitvoerende projecttaken op doelgroepen.

Het regioverband, de commissie gemeenteopbouw en de onderwijscommissie hebben beleidsuitvoerende projecttaken. Projectaanvragen worden binnen het regioverband en deze commissies besproken en getoetst aan de beleidsuitgangspunten en de jaarplannen. Op basis van een geografische indeling worden projectspecifieke onderdelen van de beleidsuitvoering ter hand genomen door de regioteams.

De jongerencommissie begeleidt de diaconale jongerenreizen naar Oost-Europa. De organisatie en uit-

voering van de reizen worden afgestemd met de betreffende regiocoördinator/projectleider. De overige projectmatige activiteiten zijn gericht op fondsenwerving en bewustwording. De commissie fondsenwerving en publiciteit (en voorlichting) werkt binnen het kader van haar taakstelling beleidsuitvoerend en voert planmatig de betreffende werkzaamheden uit. De calamiteitencommissie komt bijeen als zich in een of meerdere regio's rampen voordoen. De commissie kan, na beoordeling, op zeer korte termijn financiële middelen beschikbaar stellen voor hulpverlening.

4.6. Rooster van aftreden raad van toezicht en bestuur

Bestuur	Datum aantreden	Datum herbenoeming	Datum aftreden
Gerrit Jan van Norel	1-jan-10	31-dec-13	31-dec-21
Gera Geluk-van de Werken	1-jan-10	31-dec-15	31-dec-19
Klaas Witteveen	1-jan-12	31-dec-15	31-dec-19
Zeger de Haan	1-jan-16	-	31-dec-19
Albert Heldoorn	20-mrt-78	31-dec-13	31-dec-21
Martin Holtland	1-jan-13	31-dec-15	31-dec-19
Nelleke ten Kortenaar-Stam	1-jan-16	-	31-dec-19
Gerth Westmaas	1-jan-14	31-dec-17	31-dec-21
Adri Robijn	1-jan-19	-	31-dec-22
Jacob Meijer	1-jan-18	-	31-dec-21
Raad van toezicht	Datum aantreden	Datum herbenoeming	Datum aftreden
Cees Gooijer	1-jan-00	31-dec-16	31-dec-20
Ton Tanghe	1-jan-18	-	31-dec-21
Rijk van Dam	1-jan-18	-	31-dec-21
Cor van Groningen	1-jan-14	31-dec-17	31-dec-21
Jan Verhaar	1-jan-10	31-dec-18	31-dec-22
Evert Raaijen	20-apr-17	-	31-dec-20

4.7. Raad van toezicht

De raad van toezicht (rvt) heeft statutair de verantwoordelijkheid toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de stichting en de daarmee verbonden organisatie. Een aantal besluiten van het bestuur behoeven de goedkeuring van de rvt, zoals het wijzigen van de statuten, het vaststellen van het jaarplan, de begroting, het jaarverslag, de jaarrekening en het benoemen, schorsen en ontslaan van bestuursleden. De leden van de raad worden benoemd door de gecombineerde vergadering van bestuur en rvt.

De rvt vergaderde in het verslagjaar 2018 twee keer zelfstandig en twee keer samen met het bestuur. Goedkeuring wordt verleend aan de jaarrekening en het jaarverslag 2017 en tevens aan het jaarplan en de begroting voor 2019. De rvt onderstreept in beide gevallen zijn grote waardering voor de zorgvuldige manier waarop deze hiervoor genoemde beleidsstukken zijn voorbereid en opgesteld.

De raad constateert dat veel werk is verricht om tot een zo evenwichtig mogelijke begroting voor 2019 te komen en stelt vast dat de uitgaven voor de verwezenlijking van de werkplannen zo zorgvuldig mogelijk in balans zijn gebracht met de verwachte inkomsten. De raad spreekt zijn grote waardering uit voor het vele werk dat de scheidende en de komende penningmeester daarvoor hebben verricht. In de begroting is een bedrag van € 22.500,- aan legaten en nalatenschappen opgenomen. Dit bedrag is een gemiddelde van de afgelopen zes jaar. Mocht dat bedrag niet (geheel) worden ontvangen, dan wordt voor het tekort een beroep gedaan op de overige reserve. De raad stemt daarmee in.

Hoewel de verdeling van de middelen over algemene doeleinden en specifieke (diaconale) projecten nog

altijd een bron van zorg is, spreekt de rvt er zijn waardering over uit dat de extra inspanningen van de commissie cfp om verhoging van de algemene middelen te bewerkstelligen in 2018 succes hebben gehad en er ten opzichte van 2017 geen verdere daling heeft plaatsgevonden. De rvt neemt met instemming kennis van het voornemen dat de focus van de commissie cfp ook in het begrotingsjaar gericht blijft op vergroting van de algemene middelen.

De door het bestuur in overleg met de bestuurscommissies gekozen oplossingsrichting, die voorziet in een beperkte procentuele bijdrage van gelabelde middelen aan de algemene middelen ter dekking van de uitvoeringskosten en algemene doeleinden, heeft de instemming van de rvt.

Met zorg beschouwt de rvt de politieke stemming in een aantal Oost-Europese landen in relatie tot de Europese Unie, die de laatste jaren steeds meer opgeld doet en de negatieve invloed die daarvan uitgaat (of kan uitgaan) en zich mogelijk ook negatief vertaalt met betrekking tot het werk van HOE.

Het voor 2018 gekozen thema 'Geloof(t) in opbouw' is ook voor het jaarplan 2019 het inspirerende motief. De raad waardeert het jaarplan als een compact en transparant beleidsstuk, dat een goed inzicht geeft in de door de bestuurscommissies voorgenomen projecten en de voortgang ervan.

Eén lid van de rvt, te weten ds. J. Verhaar, werd voor een periode van vier jaar herbenoemd. De raad nam afscheid van de bureaumanager van de stichting, Adré Lichtendonk, die na bijna twintig jaar werkzaam te zijn geweest bij HOE, namens de GZB wordt uitgezonden naar Bosnië. Hij gaat daar de plaatselijke kerken ondersteunen en toerusten. De raad bracht zijn grote waardering tot uitdrukking voor het vele werk dat hij gedurende al die jaren in dienst van de stichting heeft gedaan. Op voordracht van het bestuur benoemde de raad Allard Selles tot zijn opvolger.

De goede, constructieve en vruchtbare samenwerking tussen bestuur en rvt kon ook in 2018 voortgezet worden. De raad oordeelt samenvattend dat het bestuur de vrijwilligersorganisatie goed en adequaat bestuurt. Het eigen functioneren evalueert de rvt in zijn jaarlijkse decembervergadering.

4.8. Verantwoordingsverklaring

Beleidscyclus

Stichting HOE werkt op basis van een beleidscyclus. Die heeft als belangrijkste kenmerken:

- Een meerjarenbeleidsplan dat is samengesteld in nauwe samenwerking tussen strategisch bestuurlijk verantwoordelijken en verantwoordelijken voor de uitvoering. De gebruikte ontwikkel- en evaluatiemethode garandeert de gewenste (en noodzakelijke) deskundige inbreng, loyaliteit en draagvlak voor beleid in de uitvoeringsorganisatie.
- Een jaarplan dat is opgesteld door de bestuurscommissies, op basis van het meerjarenbeleidsplan, en een bij dit geprioriteerde jaarplan behorende begroting. Deze jaarplannen worden door het bestuur besproken en beoordeeld. Na vaststelling door het bestuur en goedkeuring door de raad van toezicht wordt kwartaalsgewijs overgegaan tot uitvoering van het jaarplan. Taken, werkwijze, mandatering, verantwoordelijkheden en samenstelling zijn vastgelegd in de notitie 'Uitwerking positie bestuurscommissies'. Het sturings- en uitvoeringsproces in de bestuurscommissies is, mede hierdoor, ook ten aanzien van optimale besteding van de middelen, voor alle betrokkenen van de stichting transparant. Ter bevordering van deze transparantie worden de notulen van alle bestuurscommissies geagendeerd in de bestuursvergadering. Daarnaast maken de voorzitters van de afzonderlijke bestuurscommissies deel uit van het bestuur, waarmee naar beide kanten een optimale communicatie wordt nagestreefd. Tevens worden er in de bestuursvergaderingen bij toerbeurt presentaties verzorgd door de afzonderlijk regio-teams. Op deze wijze maakt men persoonlijk kennis met de vrijwilligers die als 'veldwerkers' over alle

relevante informatie beschikken.

- Een jaarverslag waarin de bestuurscommissies verantwoording afleggen van de werkzaamheden aan het bestuur. Dit verslag wordt door het bestuur besproken en gebruikt voor de samenstelling van het jaarverslag van de stichting.

Toezicht, functioneren en optimale besteding van middelen

Het bestuur steunt, voor het houden van toezicht, onder meer op het stelsel van administratieve organisatie en interne controle, zoals dit is beschreven in het handboek administratieve organisatie.

Periodiek komen in het bestuur rapportages aan de orde, onder meer over de stand van zaken van de ontvangen middelen, de financiën (exploitatietechnisch) en de jaarplannen. De raad van toezicht vergadert zelfstandig. Ten minste twee keer per jaar is er een gezamenlijke vergadering met het bestuur van de stichting.

Naast tussentijdse inhoudelijke en/of financiële informatieverstrekking legt het bestuur onder meer via het vastgestelde jaarverslag en een beleidsgesprek verantwoording af aan de raad van toezicht over het gevoerde beleid. Naar aanleiding van de vastgestelde begroting en het jaarplan vindt eveneens een dergelijke bespreking plaats over het voorgenomen te voeren beleid en de relatie met het meerjarenbeleidsplan. De optimale besteding van de middelen en effectieve en doelmatige werkwijze van de stichting in de context van de doelstelling hebben daarbij de aandacht.

Optimale samenstelling bestuur en toezichhoudend orgaan

Zowel bij het aantrekken van vrijwilligers voor de diverse bestuurscommissies en bestuursleden als van leden van de raad van toezicht wordt nadrukkelijk geworven vanuit de voor een betreffende functie beoogde dan wel gewenste specifieke competenties. Daarbij zijn zowel bekwaamheden op het gebied van bestuurlijke processen als inhoudelijke kennis van en inzicht in de hulpverlening die de stichting in Oost-Europa vormgeeft van betekenis. Om deze werkwijze vast te houden zijn profielschetsen voor de leden van de raad van toezicht opgesteld.

Evaluatie van het eigen functioneren van het bestuur wordt in beginsel gedaan door middel van een tweejaarlijks gesprek van de voorzitter met de afzonderlijke bestuursleden. Met ingang van 2013 wordt deze werkwijze ook gehanteerd door de raad van toezicht.

De evaluatiepunten uit deze gesprekken worden vooraf in het bestuur vastgesteld. De punten die aan de orde komen, betreffen de wijze waarop het bestuur functioneert, hoe de verbinding tussen de verschillende onderdelen in de stichting loopt, het specifieke karakter van een vrijwilligersstichting met een professioneel kantoor en de wijze waarop we werken aan de doelstelling en de daarbij behorende kwaliteitsontwikkeling.

In het kader van het goed functioneren van de kantoororganisatie wordt jaarlijks, naast de gebruikelijke functioneringsgesprekken, geëvalueerd onder vrijwilligers en bestuurders. De uitkomst wordt gerapporteerd aan het bestuur. Met afscheid nemende vrijwilligers wordt zo mogelijk een exitgesprek gevoerd door de vrijwilligerscoördinator. Zij rapporteert hierover in het bestuur.

Optimale relaties met belanghebbenden

Voor de verschillende groepen belanghebbenden wordt gestreefd om terugkoppeling op maat te geven. De groep belanghebbenden die financieel bijdraagt aan de uitvoering van de doelstelling wordt geïnformeerd via verschillende media. De groep belanghebbenden die als vrijwilliger betrokken is, krijgt informatie die van belang is om betrokkenheid bij de stichting te versterken.

4.9. Beleid

Interne veranderingen

In het verslagjaar vinden onverwacht veranderingen plaats bij HOE. In de loop van 2018 wordt duidelijk dat onze bureaumanager Adré Lichtendonk zal gaan vertrekken. Adré en zijn vrouw Marja worden in oktober door de GZB benoemd als toekomstige zendingswerkers in Bosnië. Er wordt in het bestuur meermalen grondig gesproken over de ingrijpende ophanden zijnde veranderingen. Er is een brede bezinning over een toekomstige opvolger van Adré. Daarbij zijn ook de vaste kantoormedewerkers betrokken. Eind december kan unaniem een nieuwe bureaumanager worden benoemd: Allard Selles uit Ermelo.

Penningmeester Klaas Witteveen geeft aan eind 2018 te willen stoppen als penningmeester. Al snel komt Adri Robijn in beeld. Hij wil de opvolger van Klaas worden en wordt door hem ingewerkt. Klaas blijft bestuurslid tot eind 2019. In september wordt besloten om Neelke de Fijter voor onbepaalde tijd in dienst te nemen. Zij ondertekent de benoemingsbrief in oktober. Een belangrijke stap voor HOE en voor haar.

Nieuwe ontwikkelingen

Er wordt naar wegen gezocht om als vrijwilligersorganisatie te kunnen meedoen met een paar grote projecten. Via EO Metterdaad, ten behoeve van een grote actie voor Roma, kan HOE met een project in Roemenië meedoen. Daarnaast zijn er contacten met het Reformatorisch Dagblad (RD) om aan te haken bij de actie van stichting Draagt Elkanders Lasten (DEL). Samen met Dorcas zal HOE hierbij betrokken zijn met een project in Moldavië. Dit project gaat lopen in de winter van 2019-2020. Ten slotte is de GZB bezig om in samenwerking met HOE missionair werk onder Roma op te zetten in Slowakije, het land waar HOE veel ervaring heeft opgebouwd en contacten heeft gekregen met talloze predikanten.

Ontwikkelingen buiten HOE

Protocol ongewenst gedrag

Naar aanleiding van een ingekomen stuk van minister A.M. Kaag stelt het bestuur een protocol op voor onze stichting. Er is een vertrouwenspersoon en er wordt een vertrouwenscommissie samengesteld. De vrijwilligerscoördinator is het aanspreekpunt van deze commissie. Via het vrijwilligersbulletin Inform@il zijn de vrijwilligers op de hoogte gesteld.

Fraudeprotocol

Het bestuur stelt een fraudeprotocol vast, dat op extranet onder het kopje "Handboek voor vrijwilligers" gepubliceerd wordt.

AVG (privacywetgeving)

Gerth Westmaas heeft namens HOE tijdig een intensieve cursus gevolgd om als organisatie adequaat voorbereid te zijn op de invoering van deze wet. Hij heeft het bestuur in juni met een PowerPoint presentatie kundig en helder voorgelicht. De vrijwilligers heeft hij daarna geïnformeerd. Deze wet heeft grote consequenties voor publiciteit en fondsenwerving. Het bestuur stelt een openbare verklaring op die te raadplegen is op de website van HOE.

Nieuw Meerjarenbeleidsplan (mjbp 2019-2024)

Jan Migchels en Herbert van Daalen trekken de kar van het mjbp. In het bestuur leidt Jan het gesprek. Er komen moeilijke en uitdagende punten aan de orde, zoals eigenaarschap van projecten. Tijdens de beleidsochtend in november laten twee gasten, te weten ds. István Visky en Vitalie Pupazan uit Oost-Europa, hun licht hierover schijnen. Wat is je roeping? Dat vraagt om visie en visievorming. Geld is niet

leidend. Hoe ontdek je waar behoefte aan is? En hoe leg je verbindingen in je gesprek met mensen? Door de drukte rondom het vertrek van de bureaumanager en de sollicitatieprocedure is besloten het proces even stil te leggen en dat weer op te pakken als Allard Selles als bureaumanager begint. Dan kan hij erin groeien, zijn inbreng hebben en de lijnen ontdekken voor zijn toekomstige werk. Het is de bedoeling om vóór de zomervakantie van 2019 het mjbp af te ronden.

Winterhulp

Het vorige winterseizoen kwam veel minder geld binnen voor de actie winterhulp dan anders. Er kan aanzienlijk minder geld worden overgemaakt voor hulp aan de allerarmsten. Dankbaar mogen we constateren dat de inkomsten voor de winterhulp 2018/2019 aanzienlijk hoger zijn.

4.10. Vooruitblik

Ook dit jaar is een werkgroep nog hard bezig met het nieuwe meerjarenbeleidsplan (mjbp) voor de periode 2019–2024. Het bestuur en de vrijwilligers hebben met elkaar in 2018 de grote lijnen uitgezet. In de eerste helft van 2019 hopen we het traject af te ronden en het document ter goedkeuring aan de raad van toezicht voor te leggen. Wat later dan gepland, maar dat heeft te maken met het vertrek van onze bureaumanager en de sollicitatieprocedure die daarop volgde.

Medio maart start Allard Selles als nieuwe bureaumanager. Hij zal tijd krijgen en ook nodig hebben om zich in te werken en zijn weg te vinden binnen de organisatie. Hij gaat meedoen met de afronding van het mjbp, zodat hij van daaruit lijnen voor het werk kan voorbereiden.

De actie van de Hervormde Zondagsscholenbond voor de Romascholen in Oekraïne loopt medio 2019 ten einde. EO Metterdaad verzorgt in maart uitzendingen over de Romagemeenschap in Midden- en Oost-Europa. HOE is daarbij betrokken geweest. De voorbereidingen zijn opgestart voor een Mátraháza-predikantenconferentie in Nederland in 2020. De uitbreiding van het werk in Moldavië krijgt meer en meer vorm. De Polenwerkgroep werkt aan versterking van de contacten met christenen in het noordwesten van Oekraïne.

We zijn dankbaar te mogen zien dat het werk van God onder de volken doorgaat.

Vertel de volkeren op aarde
De HEERE is het die aanvaardde
Het koningschap, de oppermacht
Vast staat de wereld door de kracht
Waarin Hijzelf Zich openbaarde

5. Onze helpers – Hoe wij geholpen zijn om het werk te kunnen doen

5.1. Inleiding

'Stichting HOE geloof(t) in opbouw' is het thema van 2018 en dat is leidend voor de activiteiten van de commissie Fondsenwerving en Publiciteit (CFP).

Geestelijk (geloof in opbouw): ons werk is erop gericht om geloofsopbouw in Oost-Europa te ondersteunen en uit te breiden. Geloofsopbouw doe we niet alleen. Daar hebben we de hulp van God bij nodig. Hij vraagt van ons dat we ons inzetten in Gods Koninkrijk. We hebben elkaar nodig. Met elkaar, christenen in Nederland en Oost-Europa bouwen we aan Gods Koninkrijk. Dat doen wij in afhankelijkheid van God.

Praktisch (geloof in opbouw): ons werk is erop gericht om samen met de mensen in Oost-Europa diaconaal betrokken te zijn en ondersteuning te geven waar het nodig is. We doen dat samen met christelijke gemeenten in Oost-Europa.

Appellerend: 'geloof in opbouw!' als oproep. Deze oproep mogen we uitdragen in onze contacten in Nederland, want we geloven dat onze manier van werken in Oost-Europa verschil maakt in levens van mensen.

Doelgroepen

In 2018 hebben we ons gefocust op de volgende doelgroepen:

1. Donateurs die het werk van HOE steunen en al dan niet op de hoogte worden gehouden van het werk van HOE;
2. Jongeren die via de diaconale jongerenreizen betrokken raken/raakten bij het werk van de stichting;
3. Kerken die in ons relatiebeheersysteem opgenomen zijn;
4. Christelijke basisscholen en mo- en mbo-scholen.

Campagnes

In 2018 starten we met drie campagnes, verbonden aan de drie thema's van HOE om de betrokkenheid van donateurs te vergroten door meer samenhang te creëren in fondsenwervings- en publiciteitsactiviteiten. Voor de campagnes geldt dat ze fondsenwervend zijn, maar ook gericht zijn op of ten behoeve van voorlichting en bewustwording:

1. Gedeeld geloof
2. Kind en onderwijs
3. Geef ons heden... hoop voor morgen (diaconaat algemeen) / dagelijks brood (winterhulp)

De doelstellingen van de campagnes zijn als volgt:

1. Volgers Facebook verdubbelen: het aantal is met van 551 gestegen tot 662. Er is geen specifieke campagne op Facebook geweest om het aantal volgens te vergroten. Het aantal e-maillezers is met 312 lezers gestegen naar 1.352.
2. Facebook en Instagram zijn ingezet om mensen te betrekken en tot geven te bewegen via social media.
3. De websites zijn zo ingericht dat bezoekers via de aangebrachte routes worden gestimuleerd om de website niet zonder een activiteit te verlaten.
4. Per campagne willen we 25 donateurs werven, dus in totaal 75. Uiteindelijk zijn dat er 416 geworden.

5.2. Belanghebbenden

Hieronder verstaan we diegenen die in Nederland betrokken zijn bij de uitvoering van het werk van onze stichting. We onderscheiden twee groepen. De eerste groep bestaat uit particulieren en organisaties die het werk van HOE financieel ondersteunen. Deze groep staat bij HOE geregistreerd als gevers/donateurs. De tweede groep zijn de vrijwilligers, die vooral tijd en energie geven om het werk van HOE mogelijk te maken.

Het uitgangspunt is dat HOE verantwoording aflegt van uitvoering en beleid en/of informatie verstrekt aan de hieronder genoemde groepen.

a. Groep die financieel bijdraagt aan het werk van de stichting

Donateurs

Donateurs worden als belanghebbenden geïnformeerd via ons magazine en/of onze digitale nieuwsbrief. Deelnemers aan sponsorprogramma's krijgen specifieke projectinformatie, die voldoet aan de behoefte van deze sterk op het project betrokken mensen. Daarnaast ontvangen donateurs die een speciaal project ondersteunen een bedankbrief met informatie over de stand van zaken over het door hen gesteunde project. Alle nieuwe donateurs worden telefonisch benaderd en bedankt voor hun gift. Ze krijgen dan ook de mogelijkheid te kiezen op de hoogte te blijven van het werk of niet. Uit de reacties blijkt dat mensen deze manier van communiceren waarderen.

Kerken en scholen

Deze groep belanghebbenden wordt op de hoogte gehouden via gerichte mailings of wordt telefonisch benaderd. In telefonische contacten staat de informatiebehoefte centraal, maar wordt ook geprobeerd de belanghebbenden te bewegen financieel bij te dragen.

Diaconieën ontvangen twee keer per jaar het magazine en vier keer per jaar een e-mailnieuwsbrief. Met regelmaat wordt contact gelegd met diaconieën om ze blijvend te betrekken bij het werk van de stichting en om afhakende of achterblijvende diaconieën opnieuw te interesseren.

Scholen krijgen ongeveer vier keer jaar een digitale mailing. Verder krijgen scholen op verzoek informatie aangeboden en in de meeste gevallen resulteert dat in een fondsenwervingsactie. In 2018 organiseert de protestants christelijke school De Meerwaarde in Barneveld een goededoelendag. De opbrengst van deze actie is 17.000 euro. Het Hoornbeeck College in Amersfoort organiseert een actiedag. De opbrengst daarvan is 3.400 euro. De School met de Bijbel in Wekerom haalt 1.000 euro op. Een collecte van protestants-christelijke basisschool de Borchstee in Elburg brengt 550 euro op. De School met de Bijbel in Diermen collecteert voor het werk van HOE en haalt 243 euro op.

Jongeren

Jongeren vormen een afzonderlijke groep belanghebbenden. Ze worden bij het werk van de stichting betrokken via diaconale jongerenreizen en via de activiteiten van de Jongerencommissie. Deze commissie organiseert, samen met bureaumedewerker Neelke de Fijter, onder het label 'Hoeliday' diaconale jongerenreizen naar projecten in Oost-Europa. Een e-mailing wordt regelmatig verstuurd naar ongeveer 1.000 jongeren. Er is een speciale website www.hoeliday.nl. De website is vooral gericht op het aanbieden van de diaconale jongerenreizen en geeft mogelijkheden voor weblogs en andere manieren van interactieve betrokkenheid. De facebookpagina wordt in 2018 veelvuldig ingezet om belangstellenden op de hoogte te houden.

Werkgroepen

HOE heeft contact met meerdere werkgroepen. Er wordt bijvoorbeeld al ruim tien jaar nauw samengewerkt met gemeenten die contacten hebben in Polen. De Polenwerkgroep functioneert als een platform tussen HOE en deze gemeenten. Ook in Harderwijk, Hierden, Oud-Beijerland, Leerdam en Hilversum is een werkgroep actief betrokken bij projecten in Servië.

Fondsen

De stichting onderhoudt contact met enkele fondsen die specifieke projecten ondersteunen. Er worden afspraken gemaakt over het voortgaande begrotingsproces, de rapportage en de evaluatie met betrekking tot de projecten.

b. Groep die als vrijwilliger betrokken is bij het werk van de stichting

Vrijwilligers

De stichting is sterk afhankelijk van vrijwilligers. Deze grote groep belanghebbenden wordt ingeschakeld bij activiteiten en werkzaamheden gericht op de uitvoering van projecten en het goed laten functioneren van de stichting en het kantoor. Vanwege het grote belang is beleid ontwikkeld rond 'werken met vrijwilligers'. Vrijwilligers worden uitgenodigd voor diverse bijeenkomsten: de nieuwjaarsontmoeting (onderlinge band versterken) en beleidsbijeenkomsten (meedenken over beleid). Door middel van extranet (en regelmatig een interne nieuwsbrief (Inform@il)) wordt het met elkaar meeleven gestimuleerd en geeft het bestuur informatie over bestuurszaken. Ook nieuwsberichten uit het werkgebied worden via Inform@il en via de website gedeeld met de vrijwilligers.

Zo'n 83 vrijwilligers zetten zich in voor het werk van stichting HOE. Naast de bestuursleden, de leden van de raad van toezicht en de bestuurscommissies, zijn er op allerlei fronten vrijwilligers actief. We willen al deze vrijwilligers bedanken voor hun inzet. De vrijwilligers die betrokken zijn bij de uitvoering van allerlei kantoortaken nemen de vaste medewerkers veel werk uit handen. Dankzij hun inzet kan de personeelsbezetting van het kantoor beperkt blijven en daarmee ook de personeelskosten.

De correspondentie met sponsorouders en -kinderen wordt door vrijwilligers verzorgd. Het gaat dan om de sponsoring van kinderen in het kindertehuis 'De Barmhartige Samaritaan' in Oekraïne en ondersteuning van evangelisten en arme gezinnen in het oosten van Roemenië.

5.3. Fondsenwerving

Een zorgvuldige afweging van kosten in relatie tot beoogde inkomsten blijft het uitgangspunt bij fondsenwerving. Spanningsveld is steeds of een activiteit ook voldoende kostendekkend is. Het gaat niet alleen om de directe inkomsten, maar ook om de zichtbaarheid van de stichting voor de achterban. HOE is voor haar inkomsten afhankelijk van giften en bijdragen van particulieren, kerkelijke gemeenten, organisaties, werkgroepen en bedrijven. Het onderhouden en versterken van die band is van groot belang.

Kindersponsorprogramma

Stichting HOE heeft diverse projecten die gericht zijn op toegang tot onderwijs voor kinderen. Er zijn huiswerkklassen in verschillende landen. Daarnaast zijn er preschools waar kinderen voorbereid worden op het basisonderwijs. Een kindersponsorprogramma is een middel om extra geld te werven. In september heeft een callcenter een eerste groep van 167 donateurs gebeld. 42 personen hebben een eenmalige gift gegeven. Veertien donateurs hebben aangegeven periodiek te willen steunen.

Erfenissen en nalatenschappen

Fondsenwerving rondom erfenissen en nalatenschappen is nog een onontgonnen gebied voor HOE. Persoonlijke contacten en bouwen aan relaties zijn van groot belang bij deze activiteit. Daarom is de doelstelling in 2018 tien betrokken donateurs gesprekken (telefonisch en/of persoonlijk) te voeren over een mogelijke erfenis of nalatenschap. Er zijn tien gesprekken gevoerd, maar in de praktijk blijkt het lastig om in een (telefonische) gesprek erfenissen en nalatenschappen bespreekbaar te maken. In twee gevallen leidde dat tot een persoonlijk gesprek bij de donateur thuis. Alle donateurs die benaderd zijn, krijgen een brochure over geven en nalaten (thuisgestuurd).

Grote gevers

Fondsenwerving onder grote particuliere gevers is een speerpunt voor 2018. Grote gevers zijn over het algemeen ook betrokken donateurs. De definitie van grote gevers is bij HOE de groep donateurs die meer dan vijfhonderd euro per jaar geeft. Deze mensen, zo blijkt uit onderzoeken, zijn vaak bereid om meer te geven. Persoonlijke contacten zijn hier van belang. In 2018 hebben we dertig grote gevers telefonisch benaderd. In twee gevallen leidde dat tot een persoonlijk gesprek bij donateurs thuis.

Verkoop kaarten

Henk Versluis uit Veenendaal verkoopt oude ansichtkaarten van voor 1960. Via ons blad worden lezers opgeroepen kaarten te geven. Daar wordt goed gehoor aan gegeven. De opbrengst in 2018 is 3.973 euro.

Inzet callcenter

In 2018 hebben we opnieuw een callcenter ingezet. De groep donateurs die is benaderd, maakte tot 2017 een bijdrage voor de winterhulpcampagne over. Bijna zeshonderd mensen worden gebeld, waarvan zo'n 108 mensen besluiten de winterhulpcampagne van HOE weer te ondersteunen.

5.4. Voorlichting en Publiciteit

Een van de statutaire doelen van de stichting is het informeren van de achterban in Nederland over de situatie van kerken en bevolking in Oost-Europa. Publicaties van de stichting staan daarom deels ook in het teken van voorlichting.

Nieuwsbrieven en magazines

In 2018 verschijnen er twee magazines. Er wordt vijf keer een brief met acceptgiro gestuurd.

Advertenties

We adverteren in (kerkelijke) weekbladen, in kerkbodes en op websites van christelijke organisaties.

Foldermateriaal

Op verzoek van enkele kerkelijke gemeenten hebben we folders gemaakt. Deze folders worden voorafgaand of tijdens de kerkdienst uitgedeeld. Het materiaal wordt op maat gemaakt en aangepast aan het collectiedoel.

Huisstijl

In 2018 is de huisstijl van alle uitingen gelijk getrokken.

Free publicity

In 2018 worden vijftien persberichten aangeboden aan dagbladen en plaatselijke en regionale kerkbladen. Ze zijn meestal afgestemd op nieuws uit de nieuwsbrieven, maar soms ook geënt op de actualiteit. Vanuit de bestuurscommissies van de stichting worden regelmatig onderwerpen aangeboden. Er verschijnen diverse interviews met contactpersonen uit Oost-Europese landen in de gedrukte media. De Waarheidsvriend publiceert ook in 2018 bijdragen van HOE. Op de website www.cip.nl worden regelmatig artikelen van HOE en interviews met vrijwilligers van de stichting geplaatst. Groot Nieuws Radio schenkt ook aandacht aan het werk van HOE.

6. Uw bijdragen – Hoe wij omgingen met uw geld

A. Bestuursverslag bij de jaarrekening 2018

Algemeen

Hierbij wordt u het financieel jaarverslag (bestuursverslag bij de jaarrekening met de jaarrekening zelf) 2018 van stichting HOE aangeboden. Deze jaarrekening voldoet aan de door de Raad voor de Jaarverslaggeving uitgevaardigde Richtlijn 650 Verslaggeving Fondsenwervende Organisaties van 11 oktober 2016.

De kosten van beheer en administratie zijn bepaald volgens het model van voormalige brancheorganisatie Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI), thans Goede Doelen Nederland.

De financiële hoofdlijnen van 2018

Naast nalatenschappen en legaten heeft de stichting twee geldstromen. De belangrijkste is die van de bestemde giften. Dat zijn giften die bestemd zijn voor een bepaald doel. Daarnaast zijn er de algemene giften. Uit de algemene giften worden de *kosten van kantoor en vrijwilligers, de zgn. uitvoeringskosten*, betaald. Een samenvattend overzicht van deze kosten, totaal € 450.560 (2017: € 460.359), is te vinden in bijlage 4 van de jaarrekening. Daar blijkt dat ongeveer 55% van die kosten direct ten behoeve van de projecten worden gemaakt (het CBF noemt dat doelstellingsbestedingen). Circa 34% zijn wervingskosten.

De algemene projecten van de stichting (projecten waar om uiteenlopende redenen niet specifiek voor kan worden geworven) worden gefinancierd uit erfenissen en legaten.

De uitvoeringskosten worden zo mogelijk gefinancierd uit de algemene middelen, bij een tekort zal ook voor de uitvoeringskosten een beroep moeten worden gedaan op erfenissen en legaten. Die zijn soms omvangrijk, maar de meeste jaren gering van omvang.

Mede omdat hierdoor de dekking van de uitvoeringskosten in de knel kan komen heeft het bestuur medio 2018 een besluit genomen om de bijdrage van de bestemde projecten aan de uitvoeringskosten te verhogen en meer in evenwicht te brengen met de te verrichten inspanningen.

De *algemene en bestemde giften* komen uit de volgende bronnen (in €):

	2018		2017	
Bedrijven	95.717	8,5%	110.383	9,6%
Particulieren	547.838	48,4%	532.094	46,4%
Aan HOE gelieerde werkgroepen	14.226	1,3%	16.231	1,4%
Andere organisaties zonder winststreven:				
. kerkelijke gemeenten	316.337	27,9%	266.045	23,2%
. onderwijsinstellingen	33.877	3,0%	18.932	1,7%
. fondsen	108.174	9,6%	144.246	12,6%
Goederen in natura	16.381	1,4%	58.782	5,1%
Baten uit eigen fondsenwerving	<u>1.132.550</u>		<u>1.146.713</u>	

Een belangrijke norm is *het bestedingspercentage baten* (bestedingen aan de doelstellingen gedeeld door de totale baten). Dit percentage ligt in 2018 met 90,0 iets lager dan over 2017 (93,4).

Dit betekent dat de in 2018 ontvangen baten vertraagd zijn besteed.

Als norm geldt (veelal) 80%.

Kosten eigen fondsenwerving en kosten beheer en administratie

Het bestuur stelt het plafond van de kosten eigen fondsenwerving (in 2018 € 154.374 en in 2017: € 148.881) op 20% van de baten uit eigen fondsenwerving. Het percentage bedraagt in 2018 13,6 (2017: 13,0 en 2016: 12,8) ten opzichte van een voor 2018 begroot percentage van 13,5.

Het bestuur heeft in 2008 besloten dat de kosten voor administratie en beheer (in 2018 € 46.019 en in 2017: € 44.309) niet méér mogen bedragen dan 10% van de som der baten. Dit percentage beoogt ruimte te laten voor eventuele expansie. In 2018 bedraagt dit percentage 3,8% (2017 3,5% en 2016: 3,8). Begroot 2018: 3,8%.

De financiële cijfers van 2018 in detail

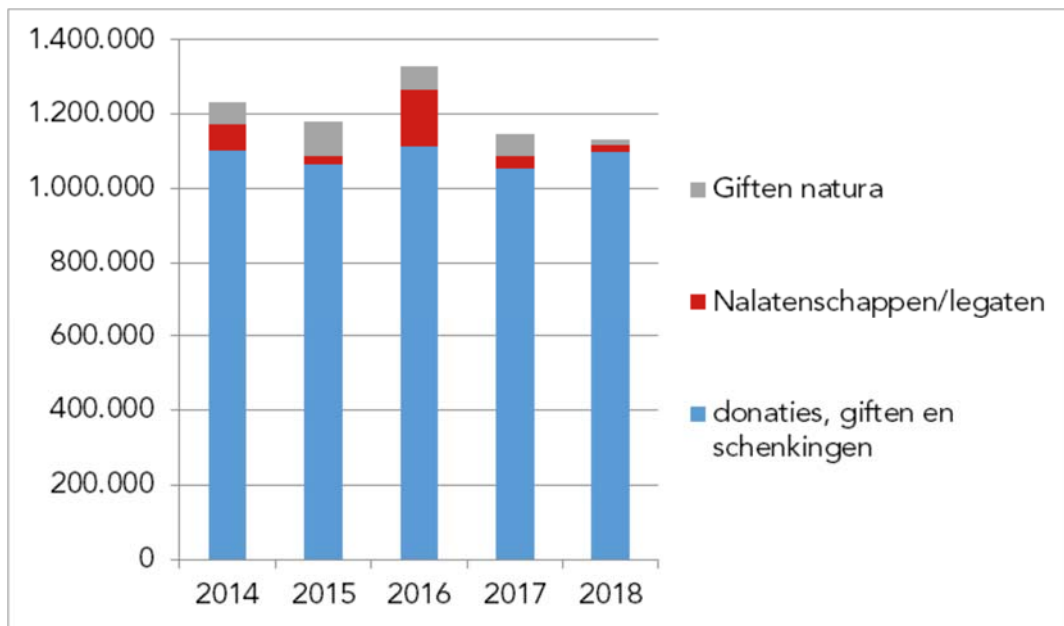
Het jaarresultaat (in €) is als volgt samengesteld:

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Baten			
Donaties, giften, schenkingen	1.099.980	1.071.400	1.051.935
Nalatenschappen en legaten	16.189	25.000	35.996
Giften in natura	16.381	25.000	58.782
Baten uit eigen fondsenwerving	1.132.550	1.121.400	1.146.713
Baten uit beleggingen	-1.430	1.000	4.048
Overige baten	4.006	2.000	6.864
Som der eigen baten	1.135.126	1.124.400	1.157.625
Lasten			
Voorlichting/bewustmaking	63.074	62.518	88.544
Vorbereiding en coördinatie SH	134.243	129.178	127.052
Verstreckte steun	824.677	784.518	865.583
Besteed aan doelstellingen	1.021.994	976.214	1.081.179
Werving baten	154.374	151.123	148.881
Beheer en administratie	46.019	44.731	44.309
Totaal der lasten	1.222.387	1.172.068	1.274.369
Resultaat	-87.261	-47.668	-116.744

Baten

De ontwikkeling in de ontvangsten exclusief gezamenlijke acties voor de jaren 2014 t/m 2018 is als volgt (x € 1.000):

	2018	2017	2016	2015	2014
giften algemeen	349	378	358	365	393
giften bestemd	751	674	757	701	710
totaal giften	1.100	1.052	1.115	1.066	1.103
nalatenschappen/legaten	16	36	151	21	71
goederen in natura	16	59	62	92	59
totaal ontvangsten	1.132	1.147	1.328	1.179	1.233

Het de

volgen-over-

	werkelijk 2018	begroot 2018	verschil	werkelijk 2018	werkelijk 2017	verschil
Algemene giften	349	371	-22	349	378	-29
Bestemde giften	751	700	51	751	674	77
		meer dan begroot	29		stijging	48

zicht geeft inzicht in de totale giften (in € x 1.000):

De algemene giften blijven licht achter op de begroting en op 2017. Daarentegen zijn de bestemde giften hoger dan de begroting en 2017. Opgeteld zijn de totale giften over 2018 € 29.000 boven begroting uitgekomen en bedragen € 48.000 meer dan over 2017 aan giften is ontvangen.

Bestemde giften kunnen jaarlijks nogal fluctueren, omdat projecten eindigen terwijl er (nog) geen vervangende projecten zijn, maar ook omdat sommige subsidiegevers niet elk jaar aan HOE doneren.

In de bestemde giften zijn de opbrengsten van de diaconale jongerenreizen begrepen. In 2018 zijn acht diaconale jongerenreizen georganiseerd (2017: vier).

In 2018 waren er twee *legaten* voor € 15.000 en één afrekening van een nalatenschap van € 1.189. In

2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
16	36	151	21	71	29	148	122	200

2017 waren er twee legaten voor € 23.521 en drie afrekeningen van nalatenschappen van € 12.475.

In onderstaande tabel is het totaal van nalatenschappen en legaten opgenomen (in € x 1.000):

De gemiddelde ontvangst in deze 9 jaar is € 88.000.

De ontvangsten van *goederen in natura* zijn in 2018 sterk teruggelopen, dit komt vooral door de sluiting van het depot in Delft in 2017. Vanuit Harderwijk zijn in 2018 drie transporten georganiseerd, twee naar Servië en één naar Hongarije. De transporten bestonden hoofdzakelijk uit kleding, (muur)verf en kerstdo-

zen.

In 2017 werden nog zeven transporten uitgevoerd.

	2018	2017	2016	2015	2014
besteed aan de doelstellingen	1.022	1.081	978	1.078	931
werving baten	154	149	170	137	115
administratie en beheer	46	44	45	38	64

Lasten

De ontwikkeling in de lasten voor de jaren 2014 t/m 2018 is als volgt (x € 1.000):

De *uitvoeringskosten* worden volgens berekende sleutels *verdeeld* over de doelstellingsbestedingen (voorlichting/bewustmaking, voorbereiding/coördinatie en verstrekte steun), over fondsenwerving en over administratie en beheer. De verdeelsleutels van 2016 werden in 2018 opnieuw berekend.

De *besteding aan de doelstellingen* of verstrekte steun lag € 59.000 lager dan 2017 maar € 44.000 hoger dan in 2016. De goederen in natura zijn in 2018 € 42.000 lager. Als die buiten beschouwing worden gelaten wordt de daling beperkt tot € 17.000.

De besteding in 2017 lag aanzienlijk boven het niveau van 2016 door het in besteding nemen van het leegat van het HGO-fonds ad € 87.000 en van de gelden uit de jubileumacties ad € 61.000.

Hulp wordt overigens altijd verstrekt in gedeelde verantwoordelijkheid met de plaatselijke kerken en verwante christelijke organisaties in Centraal en Oost-Europa.

Het *negatieve resultaat* van € 87.261 (2017: € 116.743) is opgevangen uit de inzet van per saldo € 104.371 (2017: € 102.297) uit de overige reserve en een vertraagde besteding van de bestemmingsfondsen van € 17.110 (2017: versneld € 14.446).

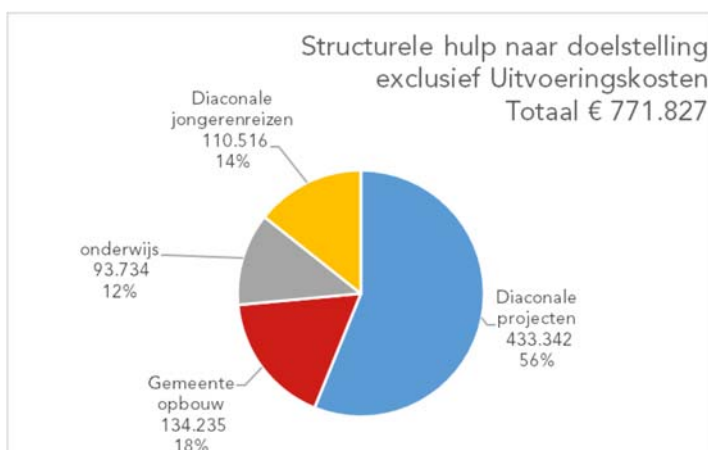
De *overige reserve* is eind 2016 berekend op € 145.497. Hiervan is € 100.989 in 2018 in besteding gegeven.

De besteding aan *voorlichting/bewustmaking* is in 2018 € 25.470 lager dan in 2017 en beloopt 5,2 % van de totale lasten (2017: 6,9%). In 2018 zijn minder magazines uitgebracht waardoor € 22.600 lagere kosten voor magazine en acceptgiro's/enveloppen. Anderzijds zijn extra nieuwsbrieven verzonden met hogere kosten van € 7.200.

Daarnaast zijn de volgende grotere posten in 2018 lager: minder beurzen: € 1.900; geen studiebijeenkomst met de GB: € 2.500 en het niet meer verspreiden van het jaarverslag in druk: € 2.000.

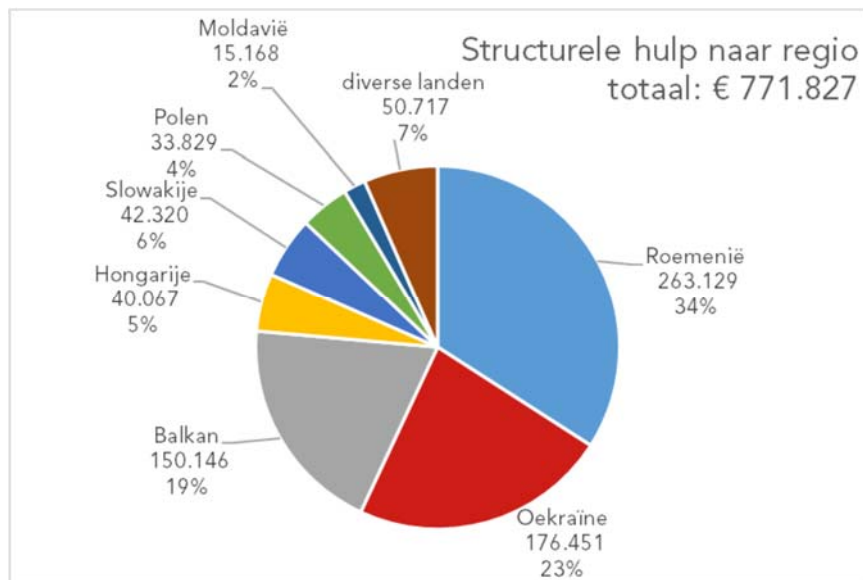
De *voorbereidings- en coördinatiekosten* voor de structurele hulp (11,0% (2017: 10,0%) van de totale lasten) zijn € 7.191 hoger dan in 2017. De stijging in personeelskosten, kantoor- en algemene kosten wordt mede veroorzaakt door een beperkte aanpassing in 2018 van de verdeelsleutels.

Aan *verstrekte steun* 824.677 besteed en totale lasten (2017: minder dan de ver van € 865.583. Zon-natura bedraagt de 2018 € 755.446. Dat het bedrag van €

(structurele hulp) is € 824.677 besteed en totale lasten (2017: minder dan de ver van € 865.583. Zon-natura bedraagt de 2018 € 755.446. Dat het bedrag van €

(structurele hulp) is € 40.906 strekte steun in 2017 der de goederen in verstrekte steun in is nagenoeg gelijk aan 755.228 in 2017.

De besteding aan *kosten eigen fondsenwerving* is in 2018 € 5.500 hoger dan in 2017 en belooft 12,6 % van de totale lasten (2017: 11,7%). De lagere kosten in 2018 van minder uitgebrachte magazines zijn volledig gebruikt voor de extra nieuwsbrieven. In 2018 is aanzienlijk meer geadverteerd. De kosten daarvan stegen met € 13.200.

Daarentegen zijn de volgende grotere posten in 2018 lager: minder inschakeling callcenter € 3.400; minder algemene fondsenwervingskosten € 4.800 en minder werving nalatenschappen € 3.400.

De kosten van *beheer en administratie* bedragen in 2018 € 46.019, een stijging van € 1.710. In procenten van de totale lasten bedragen deze kosten 3,8% (2017: 3,5%).

Vermogensbeleid

In bijlage 5 van de jaarrekening is beleidsmatig verwoord wat de functie is van de continuïteitsreserve (met de onderdelen dekking risico's korte termijn en verplichtingen hulpverlening), de bestemmingsreserve financiering activa en de bestemmingsfondsen.

De continuïteitsreserve wordt jaarlijks herrekend.

In de loop van 2011 heeft het bestuur besloten dat soliditeit van banken prevaleert boven een wat hogere rentevergoeding. Ook heeft het bestuur besloten tot meer spreiding van middelen. De stichting houdt tegoeden aan bij de grote Nederlandse banken waardoor de risicospreiding minder van belang is.

Financiële kritieke prestatie-indicatoren (KPI's)

KPI's zijn variabelen om prestaties te analyseren. Stichting HOE hanteert de volgende financiële KPI's (de KPI's zijn exclusief de cijfers van de gezamenlijke actie noodhulp vluchtelingen in 2015 en 2016):

	begroot 2019	werkelijk 2018	werkelijk 2017	werkelijk 2016	werkelijk 2015
Baten uit eigen fondsenwerving	1.163	1.132	1.147	1.328	1.179
Besteed aan doelstellingen ¹⁾ :	992	1.022	1.081	978	1.077
. bestedingspercentage baten (bestedingen/totaal baten)	85,0	90,0	93,4	73,2	93,3
. bestedingspercentage lasten (bestedingen/totaal lasten)	84,0	83,6	84,8	82,0	85,0
Kosten werving baten ¹⁾	139	154	149	170	137
In % van baten uit eigen fondsenwerving (CBF max. 25%;stichtingsbestuur max. 20%)	11,9	13,6	13,0	12,8	11,6
Kosten beheer en administratie ¹⁾	50	46	44	45	37
Kostenratio (kosten beheer en administratie/totaal lasten)	4,2	3,8	3,5	3,8	2,9
Kostenratio (kosten beheer en administratie/ totaal baten) (stichtingsbestuur max.10%)	4,3	4,1	3,8	3,4	3,2
Solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen)	-	92,20%	93,50%	93,30%	94,50%
Weerstandvermogen (eigen vermogen/totaal baten)	-	0,85	0,91	0,88	0,83
Werkkapitaal (vlottende activa - kortlopende schulden)	-	938	1.011	1.130	1.137
Current ratio (vlottende activa/kortlopende schulden)	-	13	14,83	14,53	18,03

¹⁾ In 2018 zijn de verdeelsleutels voor de algemene kosten opnieuw berekend, met als gevolg voor 2018 en begroting 2019 gewijzigde percentages van toerekening van deze kosten aan de doelstellingsbestedingen, aan de kosten werving baten en aan de kosten van beheer en administratie. De bestedingen aan de doelstellingen, de bestedingspercentages baten/lasten, de kosten werving baten (bedragen en percentage) alsmede de kosten beheer en administratie (eveneens bedragen en percentages) van de vorige jaren zijn niet aangepast. Deze items zijn voor de jaren 2015 t/m 2017 wel vergelijkbaar, maar niet met 2018 en 2019.

Baten uit fondsenwerving: is in 2016 hoger door hogere erfenissen, de middelen van de stichting Hervormd Gereformeerd Onderwijsfonds en de opbrengsten jubileumacties.

Besteed aan doelstellingen: in 2015 is er sprake van meer goederen in natura én van veel projecten met hogere giften, zodat er ook meer uitgegeven kon worden.

Het bestedingspercentage baten is laag in 2016 (73,2%), omdat € 117.000 aan nalatenschappen en legaten nog niet is ontvangen, omdat een gift van € 87.000 pas tegen het eind van 2016 is ontvangen én om-

dat de ontvangsten uit jubileumacties pas in 2017 werden ingezet.

In al deze gevallen werden de opbrengsten verhoogd, terwijl er nog geen uitgaven konden worden gedaan, met als gevolg een laag bestedingspercentage. Deze middelen zijn in 2017 ingezet waardoor het bestedingspercentage in 2017 (93,4%) aanzienlijk hoger was.

Kosten werving baten: deze ratio valt ruimschoots binnen de bestuursnorm van 20%. De ratio is in 2016 hoger vanwege het veertigjarig jubileum en is vanaf 2015 gestegen vanwege de gewijzigde systematiek van verdeling van de algemene kosten.

Kosten beheer en administratie (als percentage van de som der baten): ook dit percentage is beduidend lager dan de norm van het bestuur.

Solvabiliteit: de mogelijkheid om in geval van liquidatie het totale vreemde vermogen terug te betalen.

Weerstandvermogen: de mogelijkheid om in ongunstige tijden de activiteiten voort te kunnen zetten.

Werkkapitaal : de beschikbare middelen om de kortlopende schulden te kunnen aflossen en de organisatie draaiende te kunnen houden.

Current ratio: de mogelijkheid om kortlopende schulden te betalen zonder daarvoor nieuwe financiële bronnen te moeten aanboren.

De laatste vier KPI's zijn bij voortduring uitstekend te noemen en zullen dat naar verwachting de komende jaren blijven.

Het **exploitatieresultaat** is niet als KPI opgenomen, omdat bijzondere factoren als een grote erfenis, tot besteding komen van (een deel van) de overige reserve of het achterblijven van de kosten op de begroting, een resultaat veroorzaken. Idealiter is het resultaat nihil.

	begroet 2019	werkelijk 2018
Baten uit eigen fondsenwerving	1.162.650	1.132.550
Baten uit beleggingen	500	-1.430
Overige baten	3.000	4.006
Som der baten	<u>1.166.150</u>	<u>1.135.126</u>
Doelstelling voorlichting	68.573	63.074
Doelstelling voorbereiding	122.302	134.243
Doelstelling verstrekte steun	800.823	824.677
Besteed aan doelstellingen	991.698	1.021.994
Werving baten	138.927	154.374
Beheer en Administratie	<u>50.525</u>	<u>46.019</u>
Som der lasten	<u>1.181.150</u>	<u>1.222.387</u>
Tekort	-15.000	-87.261

Het jaar 2018 (in €)

De overige reserve bedraagt eind 2018 € 72.449. Hiervan zal in 2019 € 15.000 worden ingezet voor de algemene projecten van de bestuurscommissies.

In de begroting 2019 is een vergelijkbaar bedrag (€ 371.400) aan algemene giften opgenomen dan is begroot in 2018.

Bij de bestemde giften is de verwachting uitgesproken dat HOE € 43.750 meer bestemde giften zal ontvangen dan begroot in 2018. Deze groei komt door meer projectgelden diaconale jongerenreizen (€ 7.000) en bijdragen van een EO-Metterdaad actie voor een project in Roemenië (€ 23.750) en een project van de Bond van Hervormde Zondagscholen (€ 20.000). Voor de goederen in natura is € 7.000 minder begroot.

Deze giften zijn in de begroting 2019 onder baten uit eigen fondsenwerving opgenomen voor een bedrag van € 18.000 voor besteding aan structurele hulp; deze goederen worden zoveel mogelijk vraaggericht verstrekt. Voor 2018 was hiervoor € 25.000 begroot.

Voor nalatenschappen en legaten is in 2019 € 22.500 begroot (2018: € 25.000).

De verwachting is dat in 2019 de bestemmingsfondsen met ca. € 40.000 zullen toenemen.

Meerjarenbeleidsplan 2019-2023

Hiermee is in 2017 door het bestuur een aanvang gemaakt. Het bestuur heeft in 2017 benoemd dat de drie pijlers diaconaat, gemeenteopbouw en onderwijs blijven bestaan.

Het bestuur en de vrijwilligers hebben met elkaar in 2018 de grote lijnen uitgezet. De planning is dat in de eerste helft van 2019 het traject wordt afgerond en het document ter goedkeuring aan de raad van toezicht wordt voorgelegd.

Het proces is enigermate vertraagd door het vertrek van de bureaumanager en de start medio maart van de nieuwe bureaumanager. Hij gaat meedoen met de afronding van het mjbp zodat hij van daaruit lijnen voor het werk kan voorbereiden.

Tot slot

Wanneer u nadere informatie wenst en/of een exemplaar van het jaarverslag 2018 wilt ontvangen, dan kunt u via het mailadres info@stichtinghoe.nl of telefonisch contact opnemen met ons kantoor in Barneveld (0342) 420 554.

Uw betrokkenheid in deze wordt door ons op prijs gesteld.

Het bestuur vertrouwt erop u met dit jaarverslag en de jaarrekening toereikend te hebben geïnformeerd over de financiën van de stichting in het jaar 2018.

Namens het bestuur van de stichting HOE,

w.g.

A. Robijn, penningmeester

B. Jaarrekening 2018

Balans 2018 (in €)

ACTIVA	31-12-2018	31-12-2017
Materiële vaste activa	29.878	43.809
Vlottende activa		
Vorderingen	27.373	35.391
Liquide middelen	991.805	1.048.704
	<u>1.019.178</u>	<u>1.084.095</u>
Totaal	<u>1.049.056</u>	<u>1.127.904</u>
PASSIVA	31-12-2018	31-12-2017
Reserves en fondsen		
Reserves		
Continuïteitsreserve		
. dekking risico's korte termijn	145.400	149.000
. verplichtingen hulpverlening	109.400	112.100
	<u>254.800</u>	<u>261.100</u>
Overige reserve	72.214	145.497
	<u>327.014</u>	<u>406.597</u>
Reserve financiering activa	29.878	43.804
	<u>356.892</u>	<u>450.401</u>
Fondsen		
Eigen bestemmingsfondsen	610.639	604.404
	967.531	1.054.805
Kortlopende schulden	81.525	73.099
Totaal	<u>1.049.056</u>	<u>1.127.904</u>

Kasstroomoverzicht 2018 (in €)

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	-87.261	-116.743
Aanpassingen voor:		
. Afschrijvingen	27.865	22.707
. Veranderingen in werkkapitaal:		
- afname vorderingen	8.018	105.459
- toename kortlopende schulden	<u>8.426</u>	<u>-10.418</u>
	<u>16.444</u>	<u>95.041</u>
	-42.952	1.005
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings uit materiële vaste activa	-13.934	-24.708
Afrondingsverschillen	-13	1
Afname liquide middelen	<u>-56.899</u>	<u>-23.702</u>
Saldo 1 januari	1.048.704	1.072.406
Afname liquide middelen	<u>-56.899</u>	<u>-23.702</u>
Saldo 31 december	<u>991.805</u>	<u>1.048.704</u>

Staat van baten en lasten 2018 (in €)

	Werkelijk 2018		Begroting 2018	Werkelijk 2017	
Baten:					
Bedrijven	8%	95.717		10%	110.383
Particulieren	48%	547.838		46%	532.094
Aan HOE gelieerde werkgroepen	1%	14.226		1%	16.231
Andere organisaties zonder winststreven:					
. kerkelijke gemeenten	28%	316.337		23%	266.045
. onderwijsinstellingen	3%	33.877		2%	18.932
. fondsen	10%	108.174		13%	144.246
Goederen in natura	1%	16.381		5%	58.782
Baten uit eigen fondsenwerving		<u>1.132.550</u>	1.121.400		<u>1.146.713</u>
Baten uit beleggingen		-1.430	1.000		4.048
Overige baten		4.006	2.000		6.864
Som der baten		<u>1.135.126</u>	<u>1.124.400</u>		<u>1.157.626</u>
Lasten:					
Besteed aan doelstellingen:					
Doelstelling Voorlichting/bewustmaking		63.074	62.518		88.544
Doelstelling Voorbereiding en coördinatie SH		134.243	129.178		127.052
Doelstelling Verstrekte steun (SH)		<u>824.677</u>	<u>784.518</u>		<u>865.583</u>
		1.021.994	976.214		1.081.179
Bestedingspercentage baten (bestedingen/totaal baten)		90,0%	86,8%		93,4%
Bestedingspercentage lasten (bestedingen/totaal lasten)		83,6%	83,3%		84,8%
Werving baten					
Kosten eigen fondsenwerving		154.374	151.123		148.881
In % van baten eigen fondsenwerving		13,6%	13,5%		13,0%
Beheer en administratie					
Kosten beheer en administratie		46.019	44.731		44.309
Kostenratio (kosten beheer en administratie/totaal lasten) ¹⁾		3,8%	3,8%		3,5%
Som der lasten		<u>1.222.387</u>	<u>1.172.068</u>		<u>1.274.369</u>
Resultaat		<u>-87.261</u>	<u>-47.668</u>		<u>-116.743</u>
Resultaatbestemming:					
Overige reserve		-104.371			-102.297
Bestemmingsfondsen		<u>17.110</u>			<u>-14.446</u>
		<u>-87.261</u>			<u>-116.743</u>

¹⁾ De kostenratio beheer en administratie is op advies van Goede Doelen Nederland (voorheen de Vereniging Fondsenwervende Instellingen - VFI). gerelateerd aan de totale lasten in plaats van de totale baten.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening 2018 is, mede in relatie tot het CBF keurmerk, opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn 650 voor de Verslaglegging van Fondsenwervende Organisaties van 11 oktober 2016.

Waardering

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa vanaf € 500 per eenheid zijn gewaardeerd tegen aanschafprijzen, verminderd met een jaarlijkse afschrijving die gebaseerd is op de economische levensduur en een restwaarde van nul.

De machines en inventaris worden in vijf jaar afgeschreven, de overige bedrijfsmiddelen in drie jaar.

Overige posten

Alle overige activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Resultaatbepaling

Alle uitgaven in de staat van baten en lasten zijn opgenomen tegen uitgaafprijzen.

Giften in natura zijn gewaardeerd tegen de waarde in het economisch verkeer in Nederland.

Giften met een bestemmingskarakter zijn toegevoegd aan de betreffende bestemmingsfondsen, uitgaven met betrekking tot deze bestemmingen zijn er ten laste van gebracht.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben.

Nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Het resultaat op bestemmingsfondsen wordt bepaald door het saldo van de fondsen eind vorig boekjaar te verminderen met dat van het lopende boekjaar.

Toelichting op de balans 2018 (in €)

ACTIVA

	31-12-2018	31-12-2017
Materiële vaste activa		
Bedrijfsmiddelen		
<i>Direct in gebruik voor de bedrijfsvoering</i>		
Boekwaarde per 1 januari	43.809	41.809
Aanschaffingen boekjaar	13.934	24.707
	<u>57.743</u>	<u>66.516</u>
Afschrijvingen boekjaar	27.865	22.707
Boekwaarde per 31 december	<u>29.878</u>	<u>43.809</u>

Een specificatie van de vaste activa is opgenomen in bijlage 1.

Vlottende activa

Vorderingen

Kruisposten	9.500	0
Nog te ontvangen giften	8.000	11.944
Waarborgsom huur kantoor	4.686	4.686
Vooruitbetaald	4.214	4.441
Depotbedrag TNT	445	445
Te ontvangen rente	131	3.850
Te ontvangen nalatenschappen	0	10.000
Overige vorderingen	397	25
Totaal	<u>27.373</u>	<u>35.391</u>

De nog te ontvangen giften betreffen diaconale giften en collectes van 2018 die in 2019 ontvangen zijn.

Liquide middelen

Kas		349	2.125
ING (Postbank)	NL84 INGB 0000 0088 87	1.532	6.874
ING Rekening courant	NL41 INGB 0692 1616 00	20	21
ING Vermogensspaarrekening	NL41 INGB 0692 1616 00	22.843	42.779
ASN Optimaalrekening	NL46 ASNB 0910 5055 78	135.704	160.432
SNS Zakelijk sparen	NL07 SNBS 0937 2359 54	100.189	100.000
Rabo Rekening courant	NL46 RABO 0145 0887 23	806	3.729
Rabo Doelreserveren spaarrekening	NL16 RABO 3288 5138 46	212.584	216.581
ABN AMRO Bestuursrekening	NL82 ABNA 0497 7838 78	29	31
ABN AMRO Vermogensspaarrekening	NL77 ABNA 0497 9986 29	417.280	415.734
Moneyou Zakelijke spaarrekening	NL03 ABNA 0895 9148 16	100.469	100.399
Totaal		<u>991.805</u>	<u>1.048.704</u>

De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

Er zijn geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt aan bestuurders en toezichthouders.

PASSIVA

	31-12-2018	31-12-2017
Reserves en fondsen		
Reserves		
Continuïteitsreserve		
De continuïteitsreserve is ingericht conform de eis van het CBF. De functie van de continuïteitsreserve is nader omschreven in bijlage 5: Financiële uitgangspunten.		
<i>Reserve dekking risico's korte termijn</i>	145.400	149.000
<i>Reserve verplichtingen hulpverlening</i>	<u>109.400</u>	<u>112.100</u>
	<u>254.800</u>	<u>261.100</u>

De continuïteitsreserve van € 254.800 valt binnen de CBF-eis dat deze reserve maximaal 1,5 keer de jaarlijkse kosten van de organisatie (voor 2018: € 593.484 en 2017: € 559.592) mag bedragen.

Overige reserve		
Saldo per 1 januari	<u>145.497</u>	<u>230.599</u>
Resultaat boekjaar na mutatie bestemmingsfondsen	-87.261	-116.743
Overboeking resultaat van de bestemmingsfondsen	83.879	104.446
Overboeking naar bestemmingsfondsen cf-beschikbaarstelling	-100.989	-90.000
	<u>-104.371</u>	<u>-102.297</u>
Overboeking van/naar de continuïteitsreserve	6.300	33.700
Overboeking vastgelegd vermogen activa bedrijfsvoering	13.926	-1.995
Correcties	-13	
Bestemmingsfonds gehandicaptenzorg	10.875	-14.510
	<u>31.088</u>	<u>17.195</u>
Saldo per 31 december	<u>72.214</u>	<u>145.497</u>

Van de overige reserve 2017 ad € 145.497 is in 2018 € 100.989 in besteding gegeven en wordt in 2019 € 44.508 vrijgegeven voor besteding.

Totaal reserves	<u>327.014</u>	<u>406.597</u>
------------------------	----------------	----------------

Reserve financiering activa

<i>Reserve activa bedrijfsvoering</i>		
Saldo per 1 januari	43.804	41.809
Overboeking van de overige reserve	<u>-13.926</u>	<u>1.995</u>
Saldo per 31 december	<u>29.878</u>	<u>43.804</u>

Deze reserve correspondeert met de boekwaarde van de materiële vaste activa.

Totaal reserve financiering activa	<u>29.878</u>	<u>43.804</u>
---	---------------	---------------

Fondsen

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen bestemmingsfondsen		
Algemeen		
Saldo per 1 januari	589.894	589.830
Resultaat boekjaar	-83.879	-104.446
Beschikbaarstelling	100.989	90.000
	17.110	-14.446
Correctie 2016 overige reserve	0	14.510
Saldo per 31 december	607.004	589.894
Gehandicaptenzorg		
Saldo per 1 januari	14.510	14.510
Besteding in 2017	-10.875	0
Saldo per 31 december	3.635	14.510
Totaal	610.639	604.404

De eigen bestemmingsfondsen geven vooral per project het saldo van de nog te besteden projectgelden bestemd door derden weer. Daarnaast zijn saldi van de door het bestuur aan de landen toegewezen algemene middelen hier verantwoord, omdat deze middelen na toewijzing het karakter van bestemde fondsen hebben. Een specificatie van het saldoverloop van deze fondsen naar projecttype is opgenomen in bijlage 2. Voor de overwegingen met betrekking tot de omvang van de bestemmingsfondsen. Zie bijlage 5: Financiële beleidsuitgangspunten.

Kortlopende schulden

<i>Crediteuren</i>	37.738	45.322
<i>Belastingen en premies</i>		
Loonbelasting en premies sociale verzekeringen	12.034	10.216
<i>Overige schulden</i>		
Drukwerk	13.132	0
Reservering vakantiegeld en eindejaarsuitkering	4.412	7.229
Reservering compensatieuren	1.607	4.959
Terug te storten ontvangsten	4.415	0
Accountantskosten	4.365	4.749
Vrijwilligersvergoeding	1.980	0
Netto salarissen	1.321	0
Pensioenpremie	521	0
Kruisposten	0	0
Overig	0	624
Saldo	31.753	17.561
Totaal	81.525	73.099

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De huur van het kantoorpand in Barneveld bedraagt € 18.000 per jaar. Het huurcontract loopt tot en met 31 augustus 2020. Het huurcontract wordt niet verlengd.

Toelichting op de staat van baten en lasten 2018 (in €)

Tenzij anders aangegeven zijn de baten ten opzichte van de begroting 2018 geanalyseerd.

Baten

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Baten uit eigen fondsenwerving			
<i>Algemene giften</i>	349.158	371.400	378.036
<i>Nalatenschappen en legaten</i>	16.189	25.000	35.996
Totaal algemeen	<u>365.347</u>	<u>396.400</u>	<u>414.032</u>
Er zijn twee legaten ontvangen; totaal € 15.000. Voorts was er voor de <i>nalatenschappen</i> één afrekening. De stichting is een derde deel van een erfenis toegezegd. Het kapitaal van deze erfenis is echter in vruchtgebruik gegeven. De vruchtgebruikster heeft het recht in te teren op dit kapitaal.			
<i>Giften met bestemming</i>			
Diaconaat	453.774	529.280	552.350
Gemeenteopbouw	110.782	75.326	86.931
Onderwijs	59.836	61.994	71.282
Diaconale jongerenreizen	142.811	58.400	22.118
	<u>767.203</u>	<u>725.000</u>	<u>732.681</u>
Waarvan goederen	16.381	25.000	58.782
Giften met bestemming exclusief goederen	750.822	700.000	673.899
Totaal baten uit eigen fondsenwerving	<u>1.132.550</u>	<u>1.121.400</u>	<u>1.146.713</u>

De algemene giften en de bestemde giften zijn als volgt naar bronnen in te verdelen (in percentages):

a. Bedrijven	8,5	9,6
b. Particulieren	48,4	46,5
c. Aan HOE gelieerde werkgroepen	1,3	1,4
d. Andere organisaties zonder winststreven:		
. Kerkelijke gemeenten	27,9	23,2
. Onderwijsinstellingen	3,0	1,7
. Fondsen	9,6	12,6
e. Goederen in natura	1,3	5,0
	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>

In 2018 is ongeveer evenveel aan donaties, giften en schenkingen ontvangen als begroot. Ten opzichte van de grote daling in 2017 van €181.000 is de daling in 2018 beperkt gebleven tot €14.000. De aanzienlijke daling in 2017 van de bestemde giften van € 80.000 (door het ontbreken van jubileumacties en -giften in 2016) is in 2018 voor ongeveer de helft weer ingelopen. De giften met bestemming namen in 2018 weer toe met € 35.000. Exclusief goederen is de toename ten opzichte van begroting € 51.000 en ten opzichte van 2017 €76.000.

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Baten uit beleggingen	-1.430	1.000	4.048
Rente bankrekeningen	<u>-1.430</u>	<u>1.000</u>	<u>4.048</u>
In de verantwoorde ontvangen bankrente in 2018 is een negatieve aanpassing van 2017 begrepen van € 1.581.			
De vergelijkbare ontvangen bankrente bedraagt	<u>151</u>		<u>2.467</u>
Het bestuur voerde een beleggingsbeleid dat de beschikbare geldmiddelen risicoloos vastzette op spaarrekeningen en spreidde over banken.			
Overige baten			
Opbrengst verkopen	<u>3.973</u>	<u>2.000</u>	<u>6.829</u>
In 2018 bestaan deze opbrengsten geheel uit de verkoop van oude ansichtkaarten (2017: € 5.300)			
Overige baten	<u>33</u>	<u>0</u>	<u>35</u>
Totaal overige baten	<u>4.006</u>	<u>2.000</u>	<u>6.864</u>
Som der baten	<u>1.135.126</u>	<u>1.124.400</u>	<u>1.157.625</u>

Toelichting op de staat van baten en lasten 2018 - vervolg (in €)

Tenzij anders aangegeven zijn de lasten ten opzichte van de begroting 2018 geanalyseerd.

Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Besteed aan de doelstellingen:			
Doelstelling voorlichting/bewustmaking			
H-magazine en acceptgiro's/enveloppen	37.462	36.000	60.106
Extra nieuwsbrieven n.a.v. mailbeleid	7.178	0	0
Groot Nieuwscampagne	970	1.000	1.933
Beurzen/promotiebijeenkomsten	863	0	2.799
Kosten website	745	1.250	906
Reiskosten i.v.m. publiciteit	557	1.000	746
Kosten promotiemateriaal	260	1.000	798
Promotie diaconale jongerenreizen	213	0	310
Foldermateriaal	45	500	0
Zangavond	-220	0	0
Studiebijeenkomst met GB	-899	0	1.584
Jaarverslag	0	1.000	2.026
Donateurspanel	0	500	0
Eigen gebruik jubileumboek 2016 (100 stuks)	0	0	453
Onvoorzien	0	3.314	0
Publiciteit en communicatie	47.174	45.564	71.661
Uitvoeringskosten cf. bijlage 4	15.900	16.954	16.883
Totaal	63.074	62.518	88.544

De werkelijke kosten van H-magazine zijn ongeveer op begroting uitgekomen. De verdeling tussen voorlichting en eigen fondsenwerving was in 2018 80% en 20% (2017: 80% en 20%) Voor de in 2017 gehouden studiebijeenkomst met GB is in 2018 van de GB een compensatie ontvangen van € 899.

Doelstelling voorbereiding en coördinatie structurele hulp

Uitvoeringskosten cf. bijlage 4	134.243	129.178	127.052
---------------------------------	----------------	----------------	----------------

Betreft activiteiten die de structurele hulp ondersteunen en vanuit Nederland worden gedaan.

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Doelstelling verstrekte steun structurele hulp			
Diaconaal	433.342	467.157	535.872
Gemeenteopbouw	134.235	132.508	154.960
Onderwijs	93.734	76.395	105.484
Diaconale jongerenreizen	110.516	58.400	17.693
Structurele hulp	771.827	734.460	814.009
Inclusief goederen in natura	16.381	25.000	58.781
Structurele hulp exclusief goederen in natura	755.446	709.460	755.228
Uitvoeringskosten cf. bijlage 4	52.850	50.058	51.573
Totaal	824.677	784.518	865.582

In 2018 is in vergelijking met 2017 de structurele hulp licht gedaald en exclusief goederen in natura gelijk gebleven.

Werving baten

Kosten eigen fondsenwerving

H-magazine en acceptgiro's/enveloppen	9.365	9.000	15.026
Extra nieuwsbrieven n.a.v. mailbeleid	19.409	0	9.299
Advertenties algemeen	26.269	18.000	16.494
Advertenties winterhulp	16.580	12.000	13.199
Inschakeling callcenter	3.305	15.000	6.724
Fondsenwervingskosten	229	17.000	5.021
Werving nalatenschappen	2.299	500	5.654
Kosten websitesite	2.236	3.750	2.718
Groot Nieuwscampagne	970	1.000	1.933
Promotie diaconale jongerenreizen	853	0	1.238
AppWays (applicatie smartphone)	242	0	242
Uitvoeren campagne winterhulp door V1	43	150	43
Zangavond	-220	0	0
Kindersponsorprogramma	0	1.000	0
Grote gevers	0	500	0
Mailingkosten fondsenwerving	0	0	798
Eigen gebruik jubileumboek 2016 (100 stuks)	0	0	302
Scholenactie winterhulp	0	0	112
Onvoorzien	0	829	0
Publiciteit en communicatie	81.580	78.729	78.803
Uitvoeringskosten cf. bijlage 4	72.794	72.394	70.078
Totaal	154.374	151.123	148.881

In 2018 zijn als middel voor fondsenwerving vooral de extra nieuwsbrieven en adverteren op facebook ingezet. Terwijl het advertentieniveau ten opzichte van 2018 is verhoogd, is in 2018 het callcenter minder ingezet. Ten opzichte van de begroting zijn deze uitgaven geput uit andere begrotingsposten, in het bijzonder fondsenwervingskosten. Van de post onvoorzien hoefde geen gebruik te worden gemaakt. Naar de opvatting van het bestuur mogen de kosten eigen fondsenwerving niet meer bedragen dan 20% van de baten uit eigen fondsenwerving. Het percentage bedraagt in 2018 13,6 (2017: 13,0) ten opzichte van een voor 2018 begroot percentage van 13,5. In het boekjaar blijft dit percentage dus ruimschoots beneden de door het bestuur gestelde bovengrens en het maximaal door het CBF toegestane percentage van 25.

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Beheer en administratie			
Uitvoeringskosten cf. bijlage 4	<u>46.019</u>	<u>44.731</u>	<u>44.309</u>
Totaal	<u>46.019</u>	<u>44.731</u>	<u>44.309</u>

Het bestuur heeft besloten dat de kosten voor administratie en beheer niet meer mogen bedragen dan 10% van de som der baten. Dit percentage beoogt ruimte te laten voor eventuele expansie. In 2018 bedraagt dit percentage 4,1 (2017: 3,9). Begroot 2018: 4,0. Het kostenpercentage van 2018 blijft derhalve ruimschoots binnen de gestelde grenzen van 10%. Het uitgangspunt blijft dat van iedere ontvangen euro een zo groot mogelijk deel uiteindelijk zal worden aangewend voor de doelstelling.

Som der lasten	<u>1.222.387</u>	<u>1.172.068</u>	<u>1.274.368</u>
-----------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

Kwalitatieve toelichting lastentoerekening en -verdeling.

Voor de uitgangspunten van de lastenverdeling naar bovengenoemde doelstellingen en activiteiten: zie de toelichting op bijlage 4.

Toelichting op de uitvoeringskosten 2018 (in €)

Tenzij anders aangegeven zijn de baten ten opzichte van de begroting 2018 geanalyseerd.

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Personeelskosten			
Salariskosten	154.491	157.300	150.085
Mutatie reservering compensatie-uren	-3.352	0	806
Sociale lasten	15.738	17.000	15.390
Pensioenpremies	13.772	14.000	11.847
Werkgeversbijdrage ziektekosten	9.870	8.500	9.172
Reiskosten woon- en werkverkeer	5.582	5.250	5.283
Ziekengeldverzekering en Arbozorg	3.943	2.350	2.412
Wervingskosten nieuwe bureaumanager	1.652	0	0
Kantinekosten	788	700	739
Bijdrage EHBO/BHV	505	0	505
Studiekosten	492	600	603
Overige personeelskosten	362	1.300	785
	<u>203.843</u>	<u>207.000</u>	<u>197.627</u>
Kosten vrijwilligers	7.934	6.600	6.239
	<u>211.777</u>	<u>213.600</u>	<u>203.866</u>

De stijging van de salariskosten komt door een salarisverhoging van 3% op 1 juli 2018.

De ziekengeldverzekering in 2018 inclusief naverrekening 2017

De wervingskosten bureaumanager betreffen advertentiekosten en een persoonlijkheidstest.

Onder de kosten vrijwilligers zijn o.m. begrepen de kosten van de nieuwjaarsontmoeting met bestuurders, vrijwilligers en medewerkers en de vrijwilligersvergoedingen. Vanaf 2018 worden de vrijwilligersvergoedingen verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben. Hierdoor is in 2018 een dubbele last opgenomen van € 1.980.

Huisvestingskosten

Huur	18.000	18.000	18.000
Energiekosten	2.639	2.400	2.509
Overige huisvestingskosten	970	1.350	1.941
	<u>21.609</u>	<u>21.750</u>	<u>22.450</u>

Onder de overige huisvestingskosten zijn onder meer begrepen lampen, het onderhoudscontract voor de airco, het huurdersdeel OZB en de gemeentelijke lasten. In 2017 waren deze kosten hoger door vervanging van 2 waterpompen.

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Kantoor- en administratiekosten			
Automatiseringskosten	15.150	11.100	11.181
Lidmaatschappen/abonnementen en contributies	9.520	4.100	4.080
Accountantskosten	9.376	8.500	8.350
Verzekeringen	3.063	3.000	2.869
Portokosten	2.592	2.800	2.401
Telefoonkosten	2.235	1.650	1.468
Kopieerkosten	1.966	1.100	1.381
Reiskosten	1.682	2.700	2.663
Bankkosten	1.173	1.400	1.482
Administratiekosten	1.026	775	760
Kantoorbenodigdheden	314	1.000	1.047
Onderhoud machines en inventaris	0	150	0
Overige kantoor- en administratiekosten	9	50	75
	<u>48.106</u>	<u>38.325</u>	<u>37.757</u>
Bestuurskosten			
Advieskosten boekjaar	684	750	1.882
Vergoede kosten	-4.550		
Reiskosten	6.280	4.450	5.285
Overige bestuurskosten (2017: incl. € 2.800 lidmaatschappen)	1.133	3.725	5.463
Verteerkosten	1.155	775	695
Meerjarenbeleidsplan	17	250	0
	<u>4.719</u>	<u>9.950</u>	<u>13.325</u>
	<u>52.825</u>	<u>48.275</u>	<u>51.082</u>

De automatiseringskosten zijn met name hoger vanwege (licentie-)kosten om te kunnen voldoen aan de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

De kosten van lidmaatschap van CBF, Prisma en CPOE worden vanaf 2018 aangemerkt als kantoorkosten en verantwoord als lidmaatschappen. In totaal bedroegen deze kosten over 2018 € 6.880, voor € 2.800 opgenomen onder overige bestuurskosten en € 4.080 als lidmaatschappen onder kantoor- en administratiekosten.

In de accountantskosten is € 776 begrepen als nagekomen last 2017. De jaarlast is € 8.600.

De telefoonkosten zijn in 2018 hoger vanwege het vernieuwen van de telefooninstallatie (€ 207) en duurdere abonnement voor VOIP (Voice over IP)

In de kopieerkosten is een naverrekening over 2016 begrepen van € 532.

In 2018 is een vergoeding ontvangen voor de advocaatkosten die de stichting heeft gemaakt in met name 2016 om in twee nalatenschappen als de rechtmatige erfgenaam te worden aangemerkt.

De reiskosten kantoor zijn lager door verminderde aanwezigheid kantoorvrijwilligers. De hogere reiskosten bestuur komen voor rekening van de uitbreiding van het bestuur.

Bestuurders en toezichthouders zijn niet bezoldigd en krijgen geen onkostenvergoeding.

De reiskosten worden vergoed op basis van € 0,28 per kilometer. De toezichthouders declareren geen reiskosten; een aantal bestuursleden brengen geen of minder reiskosten in rekening.

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Afschrijvingskosten			
Afschrijvingskosten website jongeren 2016	2.552	2.552	2.552
Afschrijvingskosten advertentielijn 2016	648	648	648
Afschrijvingskosten website 2016	9.852	5.148	7.919
Afschrijvingskosten huisstijl 2016	3.956	3.748	3.855
Afschrijvingskosten winterhulpcampagne 2016	3.432	4.144	3.434
Afschrijvingskosten animatie 2017	4.040	2.511	2.986
Afschrijvingskosten campagne 2018-2020	1.121	0	0
Afschrijvingskosten voorlichting/bewustwording	178	0	0
	<u>25.779</u>	<u>18.751</u>	<u>21.394</u>
Afschrijvingskosten inventaris en apparatuur	214	183	318
Afschrijvingskosten hard- en software	1.096	290	219
Afschrijvingskosten automatiseringsprojecten	776	456	776
	<u>2.086</u>	<u>929</u>	<u>1.313</u>
	<u>27.865</u>	<u>19.680</u>	<u>22.707</u>

Als gevolg van CBF-eisen zijn alle afschrijvingskosten hier opgenomen.

De afschrijving van de (jongeren-)website, de huisstijl, de winterhulpcampagne, de advertentielijn, de animatie, campagne 2018-2020 en voorlichting/bewustwording vallen echter begrotingstechnisch onder voorlichting/bewustmaking en kosten eigen fondsenwerving. De afschrijvingskosten van voorlichting/bewustwording en de campagne 2018 - 2020 waren niet begroot.

De afschrijvingskosten jongeren website worden gedekt door de budgettoewijzing van € 3.000 van het bestuur aan de jongerencommissie.

Onder de afschrijvingskosten hard- en software vallen de afschrijvingen op de upgrade van de werkstations, telecom-installatie en alarminstallatie. Onder de afschrijvingskosten automatiseringsprojecten vallen de afschrijving op de aanpassing Pluriform vanwege SEPA, bedankbrieven aan donateurs en AVG module. Onder de afschrijvingskosten inventaris/apparatuur vallen vooral de afschrijving op de frankeermachine en op de brandblusser.

Een gedetailleerd overzicht van investeringen en afschrijvingen in het boekjaar is opgenomen in bijlage 1.

Totale uitvoeringskosten	<u>314.076</u>	<u>303.305</u>	<u>300.104</u>
---------------------------------	----------------	----------------	----------------

Toelichting op de overige projectmatige kosten 2018 (in €)

De overige projectmatige kosten zijn ten opzichte van de begroting 2018 geanalyseerd.

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Bankkosten			
Incasso's etc.	3.495	4.750	4.312
Betalingen projecten	407	275	209
	<u>3.902</u>	<u>5.025</u>	<u>4.522</u>

De kosten van incasso's is in 2018 gedaald door een lagere tarifiering van vooral de ING Bank NV.

Exploitatie transportmiddelen

Vervangend vervoer VW/Iveco	0	100	0
	<u>0</u>	<u>100</u>	<u>0</u>

Overige (reis)kosten

Reisverzekeringen	1.324	860	854
Reiskosten derden (voorbereiding)	992	1.350	1.528
Beleidsbijeenkomsten	898	1.000	1.036
Verteerkosten bestuurscommissie	303	475	447
Portokosten voorbereiding	153	200	139
Reiskosten derden t.b.v. voorlichting	112	250	267
Dienstreizen t.b.v. voorlichting	46	750	355
	<u>3.828</u>	<u>4.885</u>	<u>4.625</u>

De reisverzekering is in 2018 hoger door een naverrekening over 2017 / 2018 van € 470. Zowel in 2018 en 2017 zijn twee beleidsbijeenkomsten gehouden.

Kosten depot

Overige kosten	0	0	394
Kosten heftruck	0	0	218
Vervoerskosten	0	0	0
Kantinekosten	0	0	33
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>645</u>

Totaal overige projectmatige kosten

	<u>7.730</u>	<u>10.010</u>	<u>9.792</u>
--	--------------	---------------	--------------

Toelichting resultaat 2018 (in €)

Het resultaat eind 2018 is per saldo als volgt verwerkt

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
a. resultaat ten laste van de overige reserve	-104.371	-102.297
b. resultaat ten laste van de bestemmingsfondsen	17.110	-14.446
	<u>-87.261</u>	<u>-116.743</u>

Het resultaat 2018 op de bestemmingsfondsen is het verschil tussen de fondsen van eind 2017 en eind 2018 (€589.894 minus € 632.005).

Het resultaat van de overige reserve en de bestemmingsfondsen kan ook anders berekend worden.

De deelresultaten worden dan:

bestemde giften (netto)	687.948	649.373
bestedingen	<u>-771.827</u>	<u>-814.009</u>
	-83.879	-164.636
beschikbaarstelling uit algemene middelen	100.989	45.680
beschikbaarstelling gehandicaptenfonds		<u>14.510</u>
resultaat bestemmingsfondsen	<u>17.110</u>	<u>-104.446</u>

Zie ook bijlage 2.

Bijlage 1: specificatie vaste activa 2018 (in €)

	Datum van aanschaf	Afschrijvings- termijn	Aanschaf waarde	Boekwaarde 1.1.2018	Aanschaf 2018	Afschrijving 2018	Boekwaarde 31.12.2018
Materiële vaste activa							
Bedrijfsmiddelen							
Reeds afgeschreven vaste activa	t/m 2015		42.931				
Internet/telecom/intercom	jun-18	3 jaar	2.305	0	2.305	467	1.838
Alarminstallatie	jun-18	3 jaar	692	0	692	135	557
Upgrade zeven werkstations	sep-15	3 jaar	983	290	0	290	0
Laptop	mei-12	3 jaar	638	0	638	204	434
<i>Hard- en software</i>			4.618	290	3.635	1.096	2.829
Module AVG compabiliteit	mrt-18	3 jaar	1.210	0	1.210	320	890
Bedankbrieven donateurs	2016	3 jaar	1.369	592	0	456	136
<i>Automatiseringsprojecten Matthat</i>			2.579	592	1.210	776	1.026
Camera met accessoires	mrt-18	5 jaar	639	0	639	178	461
<i>Voorlichting/bewustmaking</i>			639	0	639	178	461
Draaideur- en schuifdeurkasten	jun-12	5 jaar	977	3	0	3	0
Frankeermachine	dec-13	5 jaar	520	96	0	96	0
Brandblusser	mrt-15	5 jaar	575	314	0	115	199
<i>Machines en inventaris</i>			2.072	413	0	214	199
2015 t/m							
Website 2016	2017	3 jaar	29.554	17.723	0	9.852	7.871
Advertentielijn 2016	2016	3 jaar	1.942	918	0	648	270
Huisstijl 2016	2016	3 jaar	11.868	4.998	0	3.956	1.042
Website jongeren 2016	2016	3 jaar	7.650	4.303	0	2.552	1.751
Winterhulp campagne	2016	3 jaar	10.303	5.434	0	3.432	2.002
Animatie	2017	3 jaar	12.124	9.138	0	4.040	5.098
<i>Thema-acties:</i>							
Gedeeld Geloof	mrt-18	3 jaar	1.254	0	1.254	350	904
Kind en Onderwijs	jun-18	3 jaar	2.397	0	2.397	467	1.930
Geef ons Heden	sep-18	3 jaar	4.799	0	4.799	304	4.495
			81.891	42.514	8.450	25.601	25.363
Totaal vaste activa 2018			91.799	43.809	13.934	27.865	29.878
Totaal vaste activa 2017			127.463	41.803	24.708	22.702	43.809

Bijlage 2: Specificatie bestemmingsfondsen 2018 (in €)

2018

	Saldo 01-01- 2018 (a)	Bruto ontvang- sten (b)	Ten gun- ste van algemene middelen (c)	Netto ontvangsten (d)=b-c	Beschik- baar stelling uit algemene middelen en over boekingen (e)	Bestedingen (f)	Saldo 31-12-2018 (g)=a+d+e-f
Diaconaat *)	377.679	453.774	57.489	396.285	47.431	433.342	388.053
Gemeenteopbouw	135.443	110.782	16.062	94.720	46.391	134.235	142.319
Onderwijs	76.658	59.836	5.704	54.132	27.417	93.734	64.473
Diaconale jongerenreizen	114	142.811		142.811	-20.250	110.516	12.159
Totaal	589.894	767.203	79.255	687.948	100.989	771.827	607.004

De specificatie van kolom e is als volgt:

. toewijzing uit de overige reserve	€ 81.867
. toewijzing uit de algemene middelen.	€ 21.093
	€ 102.960
- boekingsverschil	€ -1.971
	€ 100.989
. toewijzing uit het Familiefonds	€ 25.000
Toewijzing begroting 2018	€ 125.989

*) inclusief goederen in natura € 16.381

2017

	Saldo 1.1.2017 (a)	Bruto ontvang- sten (b)	Ten gun- ste van algemene middelen (c)	Netto ontvangsten (d)=b-c	Beschik- baar stelling uit algemene middelen en over boekingen (e)	Bestedingen (f)	Saldo 31.12.2017 (g)=a+d+e-f
Diaconaat *)	385.042	552.350	66.015	486.335	42.174	535.872	377.679
Gemeentebouw	128.446	86.931	10.364	76.567	85.390	154.960	135.443
Onderwijs	90.852	71.282	6.929	64.353	26.937	105.484	76.658
Diaconale jongerenreizen	0	22.118	0	22.118	-4.311	17.693	114
Totaal	604.340	732.681	83.308	649.373	150.190	814.009	589.894

De specificatie van kolom e is als volgt:

Toewijzing uit de overige reserve	€ 90.000
Toewijzing uit de algemene middelen	€ 45.680
Toewijzing gehandicaptenfonds	€ 14.510

*) inclusief goederen in natura € 58.782

Bijlage 3: Specificatie structurele hulp 2018 (in €)

2018

	Roemenië	Oekraïne	Balkan	Slowakije	Hongarije	Polen	Moldavië	Projecten in meerdere landen	Totalen 2018
Verstreckte steun/subsidie									
Diaconale projecten *)	188.290	100.089	53.603	14.814	26.258	18.765	15.168	16.355	433.342
Gemeenteopbouw	47.684	9.400	30.680	8.907	1.476	15.064		21.024	134.235
Onderwijs	12.826	66.962		12.823				1.123	93.734
Diaconale jongerenreizen	14.329		65.863	5.776	12.333			12.215	110.516
Subtotaal	263.129	176.451	150.146	42.320	40.067	33.829	15.168	50.717	771.827
Uitvoeringskosten	18.017	12.082	10.281	2.898	2.744	2.316	1.039	3.473	52.850
Totaal	281.146	188.533	160.427	45.218	42.811	36.145	16.207	54.190	824.677

*) inclusief Goederen in natura € 16.381

Specificatie structurele hulp 2017 (in €)

2017

	Roemenië	Oekraïne	Balkan	Slowakije	Hongarije	Polen	Moldavië	Projecten in meerdere landen	Totalen 2017
Verstreckte steun/subsidie									
Diaconale projecten *)	156.742	100.960	96.723	23.779	43.611	9.472	12.122	92.464	535.873
Gemeenteopbouw	60.817	7.680	10.148	21.393	3.700	20.710		30.512	154.960
Onderwijs	11.248	66.479		26.210				1.547	105.484
Diaconale jongerenreizen			9.302		8.390				17.693
Subtotaal	228.807	175.119	116.173	71.381	55.702	30.183	12.122	124.523	814.009
Uitvoeringskosten	14.497	11.096	7.360	4.522	3.529	1.912	768	7.889	51.573
Totaal	243.304	186.215	123.533	75.903	59.231	32.095	12.890	132.412	865.582

*) inclusief Goederen in natura € 58.782

Bijlage 4: Toelichting lastenverdeling Jaarrekening 2018 (in €)

Bestemming	Doelstellingsbestedingen				Werving baten	Kosten van beheer en administratie	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
	Voorlichting en Bewustwording	Voorbereiding en Coördinatie SH vanuit Nederland	Verstreekte steun (SH)	Totaal doelstelling					
2018									
Personeelskosten	10.192	94.879	28.087	133.158	49.715	28.904	211.777	213.600	203.865
Huisvestingskosten	432	8.428	7.995	16.855	3.457	1.297	21.609	21.750	22.449
Kantoor- en algemene kosten	-33	17.703	11.187	28.857	9.320	14.648	52.825	48.275	51.082
Afschrijving	5.151	9.156	5.581	19.888	6.807	1.170	27.865	19.680	22.707
	15.742	130.166	52.850	198.758	69.299	46.019	314.076	303.305	300.103
Overige projectmatige kosten	158	4.077	0	4.235	3.495		7.730	10.010	9.792
	15.900	134.243	52.850	202.993	72.794	46.019	321.806	313.315	309.895
Publiciteit en communicatie	47.174			47.174	81.580		128.754	143.492	150.464
Totaal kosten van kantoor en vrijwilligers	63.074	134.243	52.850	250.167	154.374	46.019	450.560	456.807	460.359
Subsidies en bijdragen			771.827	771.827			771.827	734.460	814.010
Totaal	63.074	134.243	824.677	1.021.994	154.374	46.019	1.222.387	1.191.267	1.274.369
Begroting 2018	69.402	129.178	50.058	248.638	163.438	44.731	456.807		

Gemiddeld aantal personeelsleden							3,47	3,47	3,47
Totaal bezoldiging respectievelijk kostenvergoedingen bestuursleden en toezichthouder							0	0	0
Leningen, voorschotten en garanties verstrekt aan bestuurders en toezichthouders							0	0	0

Bestemming	Doelstellingsbestedingen				Werving baten	Kosten van beheer en administratie	Werkelijk 2017	Begroot 2017	Werkelijk 2016
	Voorlichting en Bewustwording	Voorbereiding en coördinatie structurele hulp vanuit Nederland	Verstreekte steun (SH)	Totaal doelstelling					
2017									
Personeelskosten	9.881	91.782	26.939	128.602	48.054	27.209	203.865	210.800	173.474
Huisvestingskosten	449	8.755	8.306	17.510	3.592	1.347	22.449	21.751	21.611
Kantoor- en algemene kosten	1.787	13.905	11.627	27.319	8.939	14.824	51.082	45.250	49.368
Afschrijving	4.145	7.961	4.701	16.807	4.971	929	22.707	12.765	14.466
	16.262	122.403	51.573	190.238	65.556	44.309	300.103	290.566	258.919
Overige projectmatige kosten	621	4.649	0	5.270	4.522	0	9.792	9.810	8.578
	16.883	127.052	51.573	195.508	70.078	44.309	309.895	300.376	267.497
Publiciteit en communicatie	71.661	0	0	71.661	78.803	0	150.464	135.600	158.852
Totaal kosten van kantoor en vrijwilligers	88.544	127.052	51.573	267.169	148.881	44.309	460.359	435.976	426.349
Subsidies en bijdragen			814.010	814.010			814.010	790.375	766.931
Gezamenlijke actie noodhulp vluchtelingen							0	0	134.067
Totaal	88.544	127.052	865.583	1.081.179	148.881	44.309	1.274.369	1.226.351	1.327.347

Gemiddeld aantal personeelsleden							3,47	3,47	2,67
Totaal bezoldiging respectievelijk kostenvergoedingen bestuursleden en toezichthouder							0	0	0
Leningen, voorschotten en garanties verstrekt aan bestuurders en toezichthouders							0	0	0

Kwalitatieve toelichting lastentoerekening en verdeling.

De verdeling van de kosten naar Beheer en administratie is gebaseerd op het model van de voormalige Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI), thans Goede Doelen Nederland, met dien verstande dat het door stichting HOE toegepaste model verfijnder is.

De toerekening van de algemene kosten aan bovengenoemde doelstellingen, aan werving en aan beheer en administratie, is in 2018 herijkt. Voor 2018 gelden de verdeelpercentages 2018 en voor 2017 de verdeelpercentages 2016.

De lastenverdeling naar bovengenoemde doelstellingen en activiteiten is gebaseerd op de navolgende uitgangspunten:

- * Tijdschrijven door de medewerkers naar werksoort, i.r.t. bovenstaande doelstellingen en activiteiten. Aan de procentuele uitkomsten is toegevoegd een weging op basis van de individuele personeelskosten op maandbasis.
- * De personeelskosten zijn gewogen toegerekend op basis van tijdbesteding. De kosten van vrijwilligers zijn verdeeld op basis van aantallen i.r.t. taken.
- * Bij de huisvestingskosten is onderscheid gemaakt tussen het kantoordeel en het vergaderdeel v.w.b. in gebruik zijnde m². Het kantoordeel is op basis van gewogen personeelskosten toegerekend. Het vergaderdeel is toegerekend op basis van het aantal vrijwilligers i.r.t. doelstellingen en activiteiten.
- * De kantoor- en algemene kosten zijn waar mogelijk specifiek toegerekend of op basis van de mate van relatie met genoemde doelstellingen en taken, dan wel i.r.t. de personele bezetting procentueel toegerekend.
- * De bestuurskosten zijn toegerekend op basis van het aantal vrijwilligers i.r.t. doelstellingen en activiteiten.
- * De advieskosten zijn voor de helft toegerekend aan voorlichting en voor de helft aan fondsenwerving.
- * De afschrijvingskosten zijn voor zover van toepassing specifiek toegerekend, dan wel i.r.t. de personele bezetting procentueel toegerekend.
- * De overige projectmatige kosten zijn specifiek toegerekend.
- * De kosten van publiciteit en communicatie zijn overwegend specifiek toegerekend en voor het overige op basis van een gemeten/gewogen relatie.

Bijlage 5: Financiële beleidsuitgangspunten

Omvang en functie Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve, als onderdeel van de reserves en fondsen, kent twee componenten.

In de eerste plaats dient het ter dekking van risico's op korte termijn (*dekking risico's*). Als zodanig waarborgt het om, in geval van een calamiteit met risico's voor het voortbestaan van de stichting, de werkzaamheden in het kader van de afwikkeling van verplichtingen nog gedurende ruim een half jaar te kunnen voortzetten. Tevens moet het als werkkapitaal beschikbaar blijven. Eind 2018 is deze reserve berekend op € 145.400.

In de tweede plaats dient het om een drietal projecten in geval van opheffing van de stichting nog eenmalig een bedrag te verstrekken (*verplichtingen hulpverlening*). Hiervoor is thans een bedrag van € 89.400 gereserveerd.

Tenslotte dient de reserve verplichtingen hulpverlening te voorzien in een budget van € 20.000 voor de Calamiteitencommissie ten behoeve van de dekking van startkosten van advertentie campagnes en mailingacties ingeval van een calamiteit.

Karakter van de Bestemmingsreserve financiering activa

De *Bestemmingsreserve* financiering activa wordt aangehouden in verband met de financiering uit eigen middelen van activa bedrijfsvoering en activa voor realisatie van de doelstelling.

Omvang en functie Bestemmingsfondsen

De *omvang* van de Bestemmingsfondsen per de balansdatum wordt bepaald door de beginstand in enig jaar te verrekken met de jaarlijkse mutatie van ontvangsten voor, overboekingen naar en bestedingen aan de betreffende geormerkte projecten. Er wordt in continuïteit naar gestreefd om de ontvangsten in enig jaar binnen een periode van een jaar daaraanvolgend te besteden aan de betreffende geormerkte projecten. Uiteraard met inachtneming van de noodzakelijke zorgvuldigheid ten aanzien van de bestedingsmogelijkheden. Hierdoor wordt er op jaarbasis een zekere mate van evenwicht bereikt tussen ontvangsten en bestedingen voor de bestemmingsgelden projecten en neemt de omvang van de Bestemmingsfondsen van jaar tot jaar in principe niet toe.

Sinds 2009 beweegt de maximale omvang van de Bestemmingsfondsen zich normaliter tussen de € 465.000 en € 505.000. Er wordt, binnen de begrenzing van de mogelijkheden, naar gestreefd de bovengrens van € 505.000 niet te overschrijden.

Beleggingsbeleid

Het bestuur hanteert vanaf 2011 een beleggingsbeleid dat de vrij beschikbare geldmiddelen zo veel mogelijk risico-loos vastzet op een spaar- of depositorekening. Spreiding van de gelden over banken wordt met het oog op garantstelling door De Nederlandse Bank belangrijker geacht dan een wat hogere renteopbrengst.

Normering kosten Eigen fondsenwerving en kosten Beheer en administratie

Het bestuur is van oordeel dat de *kosten Eigen fondsenwerving* niet meer mogen bedragen dan 20% van de baten uit eigen fondsenwerving.

Het bestuur heeft in 2008 besloten dat de kosten voor *Beheer en administratie* niet meer mogen bedragen dan 10% van de som der baten. Dit percentage beoogt ruimte te laten voor eventuele expansie.

Het uitgangspunt blijft dat van iedere ontvangen euro een zo groot mogelijk deel uiteindelijk kan worden aangewend voor de doelstelling.

Kengetallen

(bedragen in € x 1.000) (de percentages zijn exclusief de gezamenlijke actie noodhulp vluchtelingen)

	2018	2017	2016	2015	2014
Eigen vermogen					
Reserves					
Continuïteitsreserve					
. dekking risico's	145	149	176	135	145
. verplichtingen hulpverlening	110	112	119	114	113
Overige	47	146	231	255	275
Bestemmingsreserve					
(Fondsen activa bedrijfsvoering en doelstelling)	30	44	42	17	44
Bestemmingsreserve lustrum	0	0	0	9	8
	332	451	568	530	585
Fondsen					
Eigen bestemmingsfondsen	635	604	604	499	503
Bestemmingsfonds noodhulp vluchtelingen	0	0	0	116	0
Reserves en fondsen	967	1.055	1.172	1.145	1.088
Balanstotaal	1.049	1.255	1.255	1.212	1.136
Baten					
Donaties, giften en schenkingen	1.116	1.111	1.177	1.158	1.162
Nalatenschappen en legaten	16	36	151	21	71
Baten uit eigen fondsenwerving	1.132	1.147	1.328	1.179	1.233
Baten uit beleggingen	-1	4	5	9	11
Overige baten	4	7	3	6	7
Totaal baten	1.135	1.158	1.336	1.194	1.251
Besteed aan doelstellingen					
Voorlichting/bewustmaking	63	89	59	48	53
Vorbereiding en coördinatie in Nederland	134	127	109	104	67
Verstekte steun (SH)	825	865	810	925	810
Totaal besteed aan doelstellingen	1.022	1.081	978	1.077	930
Totaal lasten	1.222	1.275	1.310	1.136	1.110
Bestedingspercentage baten (bestedingen/totaal baten)	90,0%	93,4%	73,2%	90,3%	74,4%
Bestedingspercentage lasten (bestedingen/totaal lasten)	83,6%	84,8%	82,0%	86,0%	83,9%
Werving baten	154	149	170	137	115
In % van baten uit eigen fondsenwerving	13,6%	12,9%	12,8%	11,6%	9,4%
Beheer en administratie	46	44	45	37	64
Kostenratio/lasten (kosten beheer en administratie/totaal lasten) ¹⁾	3,8%	3,5%	3,4%	3,3%	5,8%
Kostenratio/baten (kosten beheer en administratie/totaal baten) ²⁾	4,1%	3,8%	3,4%	3,1%	5,1%
Exploitatieresultaat	-87	-117	26	58	141
Gemiddelde personeelskosten	61	59	65	62	63
Solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen)	92,2%	93,5%	93,3%	94,5%	95,8%
Weerstandsvermogen (eigen vermogen/totaal baten)	0,85	0,91	0,88	0,83	0,87
Werkkapitaal (vlottende activa -kortlopende schulden)	938	1.011	1.130	1.137	1.075
Current ratio (vlottende activa/kortlopende schulden)	13	15	15	18	23

¹⁾ De kostenratio: beheer en administratie gerelateerd aan de totale lasten in plaats van de totale baten op advies van Goede Doelen Nederland, voorheen de Vereniging Fondsenwervende Instellingen - VFI.

²⁾ Een bestuursratio.

³⁾ Van de bestedingen aan de doelstellingen inclusief bestedingspercentages, aan werving baten inclusief percentage en aan beheer en administratie inclusief percentages zijn - met het oog op de vergelijkbaarheid - de gegevens van 2015 aangepast voor de in 2016 gewijzigde verdeelpercentages van de uitvoerings- en wervingskosten. In 2018 zijn de verdeelpercentages gewijzigd. Vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

C: Controleverklaring accountant

Koolhovenstraat 11
3772 MT Barneveld
Postbus 272
3770 AG Barneveld

T (0342) 40 85 08
F (0342) 40 81 41
barneveld@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 08107895

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van stichting Hulp Oost-Europa

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van stichting Hulp Oost-Europa te Barneveld gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van stichting Hulp Oost-Europa per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van stichting Hulp Oost-Europa zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het algemeen jaarverslag
- het bestuursverslag
- de bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening

opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in

geschrijft, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Barneveld, 16 april 2019

Van Ree Accountants

w.g.

J.A. van Ginkel RA MSc

Bijlage A vrijwilligers en medewerkers HOE

Margreet Agterhuis, regioteam Servië
Heino Bakker, regioteam Roemenië Oost
Arie Benschop, jongerencommissie
Kees Blokland, regioteam Hongarije
Mieke den Boer-Snoei, kindersponsoring Oekraïne
Marjet de Boer-van den Brink, regioteam Roemenië Zuid-West
Piet Booij, commissie onderwijs
Jaap Braaksma, vrijwilliger
Jannemarie Breen, regioteam Roemenië Zuid-West
Ron Bregman, regioteam Moldavië
Gert Cammeraat, commissie onderwijs
Herbert van Daalen, kantoormedewerker
Frans van Dam, kantoorvrijwilliger
Rijk van Dam, raad van toezicht
Erik Dijkgraaf, regioteam Polen
Gerrit van Dijk, commissie gemeenteopbouw
Simone Dina-Stolze, sponsoring BER-gezinnen
Ingrid Dost-Bovenberg, kantoorvrijwilliger
Bram van Duinen, regioteam Slowakije
Wilco van Essen, regioteam Polen
Neelke de Fijter, medewerker jongeren/fondsenwerving
Gera Geluk-van de Werken, bestuurssecretaris
Cees Gooijer, voorzitter raad van toezicht
Femke Groenewegen, jongerencommissie
Cor van Groningen, raad van toezicht
Zeger de Haan, bestuurslid, voorzitter commissie fondsenwerving en publiciteit
Coby van der Ham, regioteam Oekraïne
Jaap van der Ham, regioteam Oekraïne
Els den Hartog, regioteam Servië
Albert Heldoorn, bestuurslid, regioteam Slowakije, commissie onderwijs
Paulien Hoekstra-van der Hoeven, commissie fondsenwerving en publiciteit
Marieke op 't Hof, kantoorvrijwilliger
Martin Holtland, bestuurslid
Chiel Huizer, regioteam Roemenië Oost
Leo van Kampen, regioteam Hongarije
Bert van Kempen, kantoorvrijwilliger
Gretha Kleiman-Mulder, kantoorvrijwilliger
Maarten Kleingeld, commissie fondsenwerving en publiciteit
Arie Kooijman, ambassadeur
Nelleke ten Kortenaar-Stam, bestuurslid, vrijwilligerscoördinator
Henk-Jan Kroeze, kantoorvrijwilliger
Johan het Lam, regioteam Servië
Tineke het Lam-van Mourik, regioteam Servië
Bram Lekkerkerker, jongerencommissie
Gerben van Loenen, regioteam Servië
Jacob Meijer, bestuurslid; voorzitter jongerencommissie
Marja Meijwaard, medewerker financiën
Jan Migchels, vrijwilliger
Pieter Molenaar, commissie gemeenteopbouw
Gerrit Jan van Norel, bestuursvoorzitter
Wil van 't Ooster, kantoorvrijwilliger
Aart Peters, commissie gemeenteopbouw
Roeline Peters, regioteam Roemenië-Midden
Evert Raaijen, raad van toezicht
Jan Rebel, kantoorvrijwilliger
Adri Robijn, bestuurspenningmeester
Jan de Romph, vrijwilliger

Stoffel de Ronde, regioteam Oekraïne
Allard Selles, bureauamanager
Henk Selles, regioteam Slowakije
Nelly Smits-Wisgerhof, notulist bestuur
Gert Wim Stoffer, regioteam Polen; commissie fondsenwerving en publiciteit
Ton Tanghe, raad van toezicht
Han Tellegen, regioteam Oekraïne
Diny Veenendaal, kantoorvrijwilliger
Jan Verhaar, raad van toezicht
Annelies Verhage, vrijwilliger
Hettie Verhoeven-van Essen, kantoorvrijwilliger
Paul Verkade, regioteam Polen
Henk Versluis, vrijwilliger verzamelen ansichtkaarten
Henry Visser, regioteam Oekraïne
Lotte de Voogd van der Straaten, jongerencommissie
Hetty van Walderveen, notulist bestuur
Wout van de Water, regioteam Roemenië Zuid-West; commissie gemeenteopbouw
Eefje van de Werfhorst, commissie gemeenteopbouw
Ben van Werven, commissie gemeenteopbouw
Jaap Westhuis, regioteam Roemenië Zuid-West; regioteam Moldavië
Jacob Westland, regioteam Oekraïne
Jans Westland, kantoorvrijwilliger
Gerth Westmaas, bestuurslid; voorzitter regioverband, kantoorvrijwilliger
Teen van Wiefferen, regioteam Hongarije
Klaas Witteveen, bestuurslid
Ria Wormsbecher, regioteam Servië
Menno Zetzema, regioteam Roemenië –Midden

Bijlage B: Lijst samenwerkende stichtingen/werkgroepen

Gereformeerde Bond (GB)

Christelijk Platform Oost-Europa (CPOE)

EO Metterdaad

Prisma

GZB

Fundament

HGJB

Projectgerelateerd per regio:

Polen

- Werkgroep Polen Oene
- Werkgroep Polen Wapenveld
- Polencommissie van de Immanuëlkerk te Barendrecht

Oekraïne

- Werkgroep Hulp Oost-Europa Bleskensgraaf
- Werkgroep Unterkarpaten in Nieuwerkerk aan den IJssel
- Dorcas in Andijk

Servië

- Servië Werkgroep Harderwijk en Hierden

Roemenië

- Stichting Betania

Bijlage C: Lijst met functies bestuur en raad van toezicht

Bestuur

Gerrit Jan van Norel - voorzitter bestuur
hoofdfunctie: interim manager financiële sector
nevenfunctie:

- penningmeester PCSO
- preses hervormde gemeente Nijkerk – kerkenraad wijk 1
- DGA Van Norel Nijkerk Holding BV

Gera Geluk - secretaris bestuur
hoofdfunctie: geen
nevenfunctie: geen

Klaas Witteveen - penningmeester bestuur
hoofdfunctie: gepensioneerd
nevenfunctie: geen

Zeger de Haan - lid bestuur
hoofdfunctie: eigenaar van Organisatieadviesbureau Via Perspectief
nevenfunctie:

- bestuurslid van MATC, vliegschool van de MAF, Teuge
- voorzitter kerkenraad PKN-gemeente De Fontein in Nijkerk

Albert Heldoorn - lid bestuur
hoofdfunctie: gepensioneerd
nevenfunctie:

- voorzitter college van kerkrentmeesters hervormde gemeente Harderwijk,
- voorzitter Stichting vrienden van de Grote Kerk Harderwijk

Martin Holtland - lid bestuur
hoofdfunctie: docent Quvier en stagebegeleider PRO (praktijkonderwijs)
nevenfunctie: geen

Nelleke ten Kortenaar - lid bestuur
hoofdfunctie: secretaresse bij Driestar Onderwijsadvies Gouda
nevenfunctie: geen

Gerth Westmaas - lid bestuur
hoofdfunctie: gepensioneerd
nevenfunctie:

- voorzitter mannenvereniging "Onderzoekt de Schriften" te Nieuwerkerk aan den IJssel
- vrijwillig medewerker website hervormde gemeente te Nieuwerkerk aan den IJssel
- coördinator van het PCOB-computerleercentrum te Nieuwerkerk aan den IJssel
- secretaris/penningmeester van Stichting Vrienden van de Meander te Nieuwerkerk aan den IJssel

Raad van Toezicht (rvt)

Cees Gooijer - voorzitter rvt
hoofdfunctie: emeritus hoogleraar Chemie aan de Vrije Universiteit
nevenfunctie: docent HOVO (Hoger Onderwijs Voor Ouderen) aan de VU

Cor van Groningen - secretaris rvt
hoofdfunctie: gepensioneerd
nevenfunctie: lid Media Raad MMV.

Jan Verhaar - lid rvt
hoofdfunctie: emeritaat
nevenfunctie: geen

Evert Raaijen - lid rvt
hoofdfuncties: business development manager, Alfen b.v. Almere en actief dienend reserve officier Ministerie van Defensie (adviseur energievoorziening)
nevenfunctie: voorzitter van college van kerkrentmeesters hervormde gemeente Harderwijk

Ton Tanghe – lid rvt
hoofdfunctie: rechter bij Rechtbank Noord-Nederland
nevenfunctie:

- commissielid financiën Samenloop voor Hoop bij KWF Kanker Bestrijding
- adviserend lid stichting administratiekantoor IJsselmeer Kotter B.V. bij IJsselmeer Kotter B.V. (holding)
- adviserend lid (functioneel voorzitter) stichting administratiekantoor Assurantiekantoor E. van der Roest B.V.
- directeur bij Stefton Beheer B.V.
- directievoering via personal holding: Stefton Beheer B.V. bij T. Tanghe Directie B.V.
- directievoering via personal holding: Stefton Beheer B.V. bij Stefton Pensioen B.V.
- penningmeester Stichting Vrienden van de Haar
- penningmeester Reformatorisch Gezinsvervangende Woonvoorziening
- secretaris bij Stichting H.S.J. Hulp voor moeder en kind
- lid commissie van beroep bij Erfgooierscollege
- penningmeester bij St. Micha

Rijk van Dam – lid rvt
hoofdfunctie: gepensioneerd
nevenfunctie:

- voorzitter van de PCOB, afdeling Barneveld
- lid raad van toezicht stichting Welzijn Barneveld
- lid van het bestuur van de sectie 55-plus van de Reformatorische Maatschappelijke Unie
- lid van wijkplatform Barneveld-Centrum
- energie-ambassadeur gemeente Barneveld
- vrijwillig reisleader voor Amicitia Reizen en Goed Idee Reizen
- vrijwillig chauffeur buurtbus Barneveld-Nijkerk
- vrijwillig chauffeur voor stichting Ontmoeting
- vrijwillig chauffeur voor Automaatje, vervoersservice via Welzijn Barneveld
- lid kascommissie Schietsportvereniging Griffioen en De Windcentrale

Kortom, geliefde broeders en zusters, wees standvastig en onwankelbaar en zet u altijd volledig in voor het werk van de Heer, in het besef dat door de Heer uw inspanningen nooit tevergeefs zijn.

1 Korintiërs 15: 58

Stichting Hulp Oost-Europa

Verleent geestelijke en materiële hulp
aan kerken en gemeenten in
Centraal- en Oost-Europa

Secretariaat

Postbus 455
3770 AL Barneveld
Tel: 0342 420 554
E-mail: info@stichtinghoe.nl

Bezoekadres

Wattstraat 2
3771 AG Barneveld

Rekening

IBAN: NL84 INGB 0000 0088 87